

BÁNYAMUNKÁS

A BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA - ALAPÍTVÁ 1913-BAN

J Ó S Z E R E N C S É T !

Konferencia az energiaipar jövőjéről

Az Európai Bizottság és Svájc 2006. február 27-én kétoldalú megállapodást írt alá a svájci kormány által létrehozott Svájci Hozzájárulásról. A megállapodás értelmében Svájc a 10 újonnan csatlakozott ország részére egyszeri, vissza nem térítendő támogatásként öt éven keresztül összesen 1 milliárd svájci frank hozzájárulást biztosít. Ennek keretében 2007 januárjában Svájc és Magyarország között is megindulhattak a kétoldalú tárgyalások a források fogadásának keretei, a támogatásterületek valamint a pályázati rendszer meghatározása érdekében. A VÁTI Non-profit Kft. az NFÜ-vel és a Svájci Hozzájárulás Program Hivatalával egyetértésben a pályázati felhívást 2011. április 4-én módosította. Ennek értelmében a „Testvér települési, vagy egyéb partneri kapcsolat kialakítása vagy megerősítése” témakörében is lehetett pályázni, beleértve a szociális partnerek együttműködését is. A BDSZ a szociális párbeszéd területén pályázott együttműködés támogatására a svájci VPE energiaipari érdekképviselői szervezettel együtt, amelynek keretében az energiaipar jövőjének tervezhetőségét vizsgálták. Ennek a projektnek egy fontos állomása az a konferencia, amelyet az MSZOSZ konferenciatermében rendeztek 2012. március 8 – 9-én, és amelyen a projektpartnerek képviselői összefoglalták a projekt megvalósítása során összegyűjtött információkat, illetve a meghívott vendégekkel együtt megpróbálták levonni a jövőre vonatkozó tanulságokat.

A konferenciát Rabi Ferenc, a BDSZ elnöke nyitotta meg, aki köszöntötte a megjelenteket és bemutatta a svájci pro-

jekt partner képviselőit. A projektről elmondta, hogy az tulajdonképpen azt a kérdést vizsgálja, milyen hatással vannak a változások az energiaiparra. Elmondta azt is, hogy a projekt keretében már volt egy szűkebb körű találkozó a projekt partnerek között Svájcban, ahol körvonalazták azokat a kérdéseket, amelyekre a projekt megvalósítása során megpróbálják megtalálni a válaszokat. A projekt alapkérdése, mennyire tervezhető a jövő az energia ágazatban, és melyek a tervezhetőség fő akadályai. Elhangzott, hogy Magyarországon a VÁTI Non-profit Kft kapta a Svájci Hozzájárulás Program keretében megvalósuló projektek felügyeletének feladatát, így ez a szervezet is figyelemmel követi a projekt alakulását.

A projekt aktualitását a Márkushegyi Bányáüzem tervezett bezárása adja, amely folyamatnak uniós vonatkozásai is vannak, tekintettel a széntámogatási irányelv legutóbb elfogadott változatára, amely nem teszi lehetővé a működési támogatást. A projekt ebben a konkrét esetben keresi a lehetőségeket az oroszlanói térség szerkezetátalakítása során előálló problémák megoldására, oly módon is, hogy megvizsgálja a svájci partnerek ágazatában lezajlott, illetve napjainkban lezajló szerkezetátalakítási folyamatok jó gyakorlatát, az átvethető jó tapasztalatokat.

Ha megvizsgáljuk az energiaiparban kialakult helyzetet, azt látjuk, hogy a villamosenergia-termelésben megnőtt a gáz szerepe, a magyar energiapolitika ezt erősíti, pedig a külkereskedelmi mérleg negatív, és nem zárható ki egy újabb

árrobbanás a gázpiacon. Mindez annak a szükségességét vetette fel, hogy kidolgozásra kerüljön egy javaslat a döntéshozók felé, amely felrajzolja az energiamix optimális szerkezetét, amelyben a szénnek is szerepe van. Ez annál is inkább fontos, mert a szénbányászat leépítésének komoly társadalmi és szociális következményei vannak. Ilyen szempontból érthető a Bányásztelepülések Szövetségének érdeklődése a projekt iránt, hiszen minden hasznosítható külföldi tapasztalat segíthet megtalálni a választ arra a kérdésre, hogy hogyan lehet levezényelni egy szerkezetváltást. A téma fontosságát mutatja, hogy a mostani konferencián képviseltette magát a Magyar Bányászati Hivatal és a Magyar Bányászati Szövetség, és hogy az MBKE tematikus számban kíván foglalkozni a nyersanyag felhasználás kérdéseivel. A magyar szénbányászat jövőjének kulcsa a „tiszt szén technológia” alkalmazása, ahogy azt honlapján az Energiaügynökség is javasolja.

Mindez természetesen más hangsúlyt kap Svájcban, azonban a problémák kezelésének technikája mintákat adhat a hazai problémák megoldásához.

Rabi Ferenc bevezetője után Bernd Frieg, a svájci partner VPE elnöke üdvözölte a konferencia résztvevőit, a nemzetközi nőnap alkalmából kiemelt tisztelettel a nőket. Röviden bemutatta a projekt előzményeit, és elmondta, hogy a VPE-nek vannak tapasztalatai a szerkezetváltás kezelésében, mivel a szerkezetváltás Svájcban markánsan jelentkezett az energiaiparban.

(Folytatás a 2. oldalon)

Svájci tapasztalatok

Minden, nemzetközi partnerek közreműködésével megrendezett, tanácskozás gazdagítja az adott témában már meglévő ismereteket, hasznos tanulságokkal szolgál a jövőt illetően. Ennek nyomtatékosítására emeljük ide svájci kollégáink tapasztalatait, melyet a projekt-tanácskozáson elhangzott előadásaikban, illetve az azt követő sajtótájékoztatón osztottak meg velünk.

A konferencián Mario David beszélt a svájci energiapolitikáról „A svájci energiapolitika jelene és jövője – trendek és hatások” című előadásában.

Az előadásból megtudhattuk, hogy az energiapolitikával a svájci alkotmány 89. cikkelye foglalkozik, amely kimondja, hogy a szövetségi állam és a kantonok illetékségi területükön elkötelezettek egy „elégős, változatos, biztonságos, gazdaságos és környezetbarát energiaellátás irányában”. Ebben központi szerepet kapnak a hazai és megújuló energiaforrások, a szövetségi állam előírja a készülékek és berendezések takarékos üzemeltetésének követelményét, és ösztönzi az energetikai technológia fejlesztését az alacsony fogyasztás és megújuló energiaforrások alkalmazása területén. Az épületek energiafogyasztásának kérdésében a kantonoké az illetékeség. A szövetségi állam ugyanakkor figyelembe veszi az egyes régiók viszonyait és a gazdasági terhelhetőséget.

A 2007-es törvény az áramellátási hálózatról azt eredményezte, hogy a hálózati árak csökkentek, az alapellátásban a villamos-energia a legalacsonyabb áron kerül eladásra, Svájcban az elektromos áram ára a legalacsonyabb szinten van. Látszólag tehát minden rendben van, a részleges piacnyitás azonban problémákat hozott magával, aminek hatására a szövetségi kormány módosítani készült a törvényt. A módosított törvény várhatóan 2014-ben lép életbe, a teljes piacnyitással (a lakosság is választhat szolgáltatót) egy időben. A módosítás értelmében a Villamos-energia Bizottság az áram és hálózathasználati díjakat a bevezetés előtt hagyja jóvá és nem utólag, bevezetnek, egy ún. „benchmark” szabályozást (a bizottság a leghatékonyabb szolgáltató árai alapján határozza meg az árplafont), az alkalmazott szankciókat a kartell-jog szankcióihoz közelítik.

A VPE véleménye a kérdésben az, hogy a piacnyitás szabályozásának folyamatos halogatása állandó politikai feszültség forrása. Az érdekképviselő szerint kérdéses, hogy a piacnyitás valóban univerzális gyógyszer-e. Inkább világos és hosszú távú döntéseket kellene hozni, és az ágazatban működő munkáltatóknak megteremteni a fenntartható stratégia kialakításának alapfeltételeit. A VPE már a 2007-es törvénytől figyelmeztetett a várható negatív következményekre, a véleményét azonban nem vették figyelembe. Az a félelem, hogy a törvény hatásaként értékes munkahelyeket fognak idő előtt megszüntetni, sajnos bizonyos régiókban, illetve vállalatoknál beigazolódott. Ugyanakkor legalább ilyen probléma, hogy a megmaradt munkahelyeken romlanak a munkakörülmények és nő a teljesítménykényszer. Ráadásul csökken az ágazat vonzereje, ami a növekvő minőségi követelmények miatt munkaerőhiánnyal fenyeget. További problémát jelent a vertikum nem átgondolt szétválásait, mert az eredmény egy jól működő rendszer felbomlása lehet, és mivel a látszólagos megoldás sok esetben a kiszervezés, ennek egyenes következménye a munkakörülmények romlása.

A hallgatóság szerette volna tudni, mire alapozták a 2050-ig szóló előrejelzést, amit tréfásan a „vissza a jövőbe” címmel illették a svájci vendégek. Bernd Frieg szerint ez csak „utópia”, de a már ma is tapasztalható törekvések (energiafogyasztási kategóriák a háztartási készülékeknél, általános elvárás az energiafogyasztás csökkentésére stb.) alapján nem teljesen lehetetlen. Ugyanakkor több olyan elem van, ami miatt nem teljesen egyértelmű a jövő alakulása: a jelentős bevándorlás miatt nő a lakosság létszáma, kifutnak a Franciaországgal kötött hosszú távú energiaszállítási szerződések, a termelés és ellátás szétválásának megkezdődött, de nem fejeződött be, a svájci energetikai vállalatok tevékenysége szűkül. Arra a kérdésre, hogyan tudják kezelni a szakszervezetek a helyzetet, az volt a válasz, hogy Svájcban a rossz kormányzatározatok a lakosság népszavazással meg tudja változtatni.

Bernd Frieg előadásában, amelynek címe: „Lehetséges megoldások a szerkezetváltás folyamatában – bevált gyakorlatok svájci példák alapján” bemutatta azokat a megállapodásokat, amelyeket az Európai Villamosenergia-ipari Szociális Párbeszéd Bizottságban kötöttek az európai szociális partnerek: a vállalatok társadalmi felelősségével, a klímaváltozás foglalkoztatást érintő hatásával kapcsolatosan, valamint azoknak az uniós projekteknek az eredményeit, amelyek a demográfiai problémák és a szerkezetváltás során jelentkező problémák kezelésére dolgoztak ki megoldásokat. Ezt követően bemutatta azokat a problémákat, amelyek a piacnyitás következtében keletkeztek a svájci villamosenergia-iparban, valamint a különböző jogi szintek kompetenciáit. Gyakorlati példaként ismertette egy 2003-ban készült tanulmány eredményeit. A tanulmány meghatározta a szerkezetváltás során alkalmazandó lépéseket:

1. a projekt céljainak meghatározása
2. a veszélyeztetett munkahelyek kategorizálása
3. átképzési, illetve beilleszkedési intézkedések
4. a lehetséges eljárásmod

Ezek után részletesen elemezte az egyes lépések gyakorlati megvalósításának folyamatát. Az elmondottak végső következtetése az, hogy a szerkezetváltásnak strukturáltan és célirányosan kell lezajlani.

Majd ismertette az EU VÁPB projektjének keretében a szerkezetváltás levezénylésére kidolgozott cselekvési listát.

S. K.

Konferencia az energiaipar jövőjéről

(Folytatás az 1. oldalról)

Említett néhány fontos tanulságot, például azt, hogy mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a vállalatok ne szűnjenek meg, ha ugyanis ez történik, és a munkavállalókat át kell képezni, munkahelyek fognak elveszni. Ilyen szempontból is kiemelt fontosságú a kiszámíthatóság az energiaiparban, hiszen a munkahelyeket csak folyamatos fejlesztéssel, beruházással lehet megtartani, ehhez azonban hosszú távú tervezhetőség kell.

Az EU az energiapolitikát nemzeti szintre utalta. Ez az oka annak, hogy a megoldások különbözőek, és ez Svájcra vonatkozóan is így van, hiszen bár nem tagja az Uniónak, de Európa közepén fekszik, és kapcsolódik az európai hálózathoz. Ugyanakkor a politikával kapcsolatosan nem szabad elfelejteni, hogy a közvélemény jobban befolyásolja, mint szakmai érvek, példa erre a fukusimai atomerőmű katasztrófájának esete, ami után a politika rendkívül gyorsan döntött.

A bevezetőket követően került sor az „Európai energiapolitika jövője – a szociális párbeszéd lehetőségei európai és nemzeti szinten” című pódiumbeszélgetésre. A beszélgetésben svájci részről Bernd Frieg és Mario David, magyar részről Derekas Barnabás MBSZ alelnök, dr. Zoltay Ákos MBSZ főtitkár, Rabi Ferenc, az EMCEF Szociális Párbeszéd Bizottság elnöke és Pápis László BDSZ alelnök vett részt.

Elsőként Pápis László kért szót, és elmondta, hogy a Mátrai Erőmű Zrt. helyzete hullámvázban változik. Az nem kérdés, hogy szükség van a lignites erőműre, ugyanakkor a tulajdonos nem tudott meg egyezni az állammal a támogatásról. A gazdasági helyzet alakulása miatt szükség volt létszámleépítésre, ez azonban humánus módon bonyolított le. Korábban a BDSZ nyomása eredményeképpen az akkori kormány hajlandónak mutatkozott arra, hogy támogatást adjon egy új blokk építéséhez. A kormányváltás után azonban ez a lehetőség megszűnt. Az alapprobléma azonban nem szűnt meg: a gázellátás bizonytalan, a lakosság igényli a szénét. A beruházás elmaradása miatt újabb leépítési hullám várható, hiszen 2015 körül a százas blokkokat le kell állítani, 2025 körül az egész erőmű leállhat. Ugyanakkor a MAVIR honlapján azt láthatjuk, hogy az áram egyre gyakrabban befelé jön.

Derekas Barnabás munkáltatói oldalról közelítve értékelte a helyzetet, ami nem sokban tért el a szakszervezeti állásponttól. A lignit nagy mennyiségben áll rendelkezésre Magyarországon, a technológia ugyan külföldi, az üzemeltetés és karbantartás azonban hazai. A vállalatnak megvan a társadalmi támogatottsága, az új blokk építésére vonatkozó döntés meghozatala idején nyílt meg a piac. Sikertől a versenyképességet növelni, igaz, leépítéssel. Ami a jövőt illeti, azt alapvetően az EU energiapolitikája határozza meg. Ez a politika pedig letette a voksát a szén-szegény energiatermelés mellett, ami nem kedvez a széniparnak. Ez a politika ugyanakkor nem túl logikus, és nem is tűnik hatékonynak, hiszen Európa csupán 10 százalékban részesül a világ CO₂ kibocsátásából. Láthatóan a politika és a technikai fejlődés iránya elvált egymástól. A politikai vezetésnek időt kellene adni a Mátrának, amíg a technológia piacéretté válik. Az Unió meghagyta a nemzetállamoknak azt a lehetőséget, hogy betiltsák a CCS technológia alkalmazását, Magyarország szerencsére élni kíván ezzel a technológiai lehetőséggel.

Dr. Zoltay Ákos hozzátette, hogy az EU döntéseivel kapcsolatban az a tapasztalat, hogy ezek lassan születnek meg, utána azonban ragaszkodnak hozzá. A széndioxid „hisztéria” elviszi a pénzt a technológiai fejlesztésektől. A jelenlegi nemzeti energiapolitikában a fosszilis energiaforrások is részei az energiamixnek, természetesen a környezeti szempontok szem előtt tartásával. A „tisztá szén technológia” fejlesztésére szükség van, vannak is kezdeményezések.

Borsodban vannak törekvések a bányák újranyitására, főleg a lakossági igények kielégítésére, gond azonban, hogy a lakosság csak a darabos szén tudja felhasználni, a szénport csak erőműben lehet elégetni. Megoldás lehetne a tiszta szén technológia, erre azonban nincs anyagi forrás. Kérdés az is, hogy ki fogja művelni ezeket a bányákat, hiszen egyre kevesebb az arra alkalmas, gyakorlatilag rendelkező szakember. Tanbánya kellene, az utolsó pillanatokat éljük. Általában: hosszú távú, kiszámítható szabályozásra lenne szükség. Magyarországnak hatalmas ásványvagyonra van, azonban az országos és helyi tilalmak megakadályozták a felhasználását. A CO₂ kereskedelemmel kapcsolatban az a véleménye, hogy kialakult egy üzletág ezen a területen, amely teljesítmény nélkül jut nyereséghez.

Rabi Ferenc utalt egy korábbi uniós projektre, amelyben a munkanélküliség okait kutatták a térségben. Ennek a projektnek egyik jelentős eredménye volt egy közös nyilatkozat a széntámogatással kapcsolatban, amely „Budapesti Nyilatkozat” –ként lett ismert. Ennek egy továbbfejlesztett változatát „Budapest III” címmel fogadta el nemrég az Európai Bányai Szociális Párbeszéd Bizottság, és küldte meg a döntéshozóknak. Magyarország kritikus ponthoz érkezett: ha nem építik meg az új 500 MW-os blokkot a támogatás elmaradása miatt, gázra állnak át. Ez azonban amiatt, hogy az új gázvezetékek még nem épültek meg, áremelkedéshez, és ennek következtében az ország eladósodásához vezethet. Ráadásul, ha így megy tovább, Magyarországon eltűnik a szakma.

Kalmár István, a Calamites Kft ügyvezető igazgatója véleménye szerint Magyarország féloldalasán kezeli az európai energiapolitikát. Az Európai Parlamentben komoly szén-lobbi működik. Alkalmazkodni kell a mindenkori helyzethez, lehet, hogy nem is olyan sokára a szénre kell majd visszatérni. Az uniós támogatás is féloldalas, szinte csak a megújuló energiaforrások fejlesztését támogatják. Annak a villamos energiának a kibocsátását, amit importálunk, nem vizsgáljuk. Európában vannak olyan régiók, ahol nem mondanak le a szénről.

Tamaga Ferenc, a Magyar Bányászati Hivatal elnökhelyettese felidézve a bányabezárásokat emlékeztetett arra, hogy a jelenlétük mind átéltek a leépítések keserveit. Ez nem volt egyértelmű, hiszen voltak ugyan bányák, amelyeket be kellett zárni, de voltak olyanok is, amelyeket lehetett volna korszerűsíteni. A mélyművelésű bányák bezárását a kormány azzal indokolta, hogy be lehet hozni olcsó energiát. A mai nemzeti stratégia olyan energiamixszel számol, aminek része a szén is. A stratégiához kapcsolódó cselekvési terv tartalmazza az ásványi nyersanyag vagyon felmérését, és célja a szakmakultúra megőrzése is. A CCS technológiával kapcsolatban kiemelte, hogy az irányelvnek a nemzeti jogrendbe való átvételével az már uniós kötelezettség, így újra bekerült a bányá-

törvénybe.

A nap utolsó előadását dr. Horn János tartotta „Magyarország természeti erőforrásai kiemelten energetikai szempontból” címmel. Az előadás a tőle megszokott részletességgel mutatta be Magyarország helyét a világ energiafogyasztásában, a média szerepét a közvélemény manipulálásában, a szén- és szénhidrogén vagyont és a termelés helyzetét, a természeti erőforrások szerkezetét, a kőolaj és gázvagyon eloszlását a világban. Foglalkozott a VERT sorsának alakulásával, és felvázolta a potenciális lehetőségeket és a gátló tényezőket a szénbányászatban. Részletesen foglalkozott a villamos-energia fogyasztás kérdéseivel, az erőművek lehetőségeivel, az importfüggőség kérdésével, valamint a külkereskedelmi forgalom jellemzőivel. Az előadás végső következtetése: a bányászat nem szűnhet meg.

(A konferencia második napja Bernd Frieg előadásával kezdődött, melyről a lap első oldalán tudósítunk. – a Szerk.)

A másik svájci előadó, Walter Kilchmann, a Bernd Frieg előadásában elhangzottakat illetően már nem volt ilyen optimista. Véleménye szerint a gyakorlat nem mindig alkalmazkodik az elmélethez. Az ő gyakorlati példája inkább azt illusztrálta, hogy a munkáltatók néha egyáltalán nem mutatkoznak megértőnek. A szakszervezeti konzultációs jog többnyire formális, a munkáltatókat a konzultáció során elhangzott szakszervezeti javaslatok nem kötelezik semmire. Szükséges példaként egy tavalyi csoportos leépítés esetét mondta el három vállalatnál, amikor a munkáltatók december 19-én jelentették be 140 fő elbocsátását, és határidőként január 11-ét jelölték meg. A szakszervezetnek és a munkavállalóknak a karácsonyi és újévi szabadságok miatt alig néhány nap állt rendelkezésre. Ráadásul további elbocsátások is voltak, amelyeket nem voltak hajlandók a csoportos elbocsátás szabályai szerint kezelni. 2009-ig jó volt a kapcsolat a szociális partnerek között, azóta folyamatosan romlik.

A konferencia utolsó napirendi pontja

a „Tervezhető jövő az energiapolitikában? – Energiaipari változások és foglalkoztatáspolitikai hatásai” című kerekasztal-beszélgetés volt, amelynek résztvevői Czunyiné dr. Bertalan Judit országgyűlési képviselő, kormánybiztos, Takács Károly, Oroszlány polgármestere, Merkatz László, Pusztavám polgármestere, dr. Havelda Tamás bányászati igazgató VERT Zrt, és Lisztmayer János OBEDSZ elnök voltak.

Amint a résztvevők névsorából is kiderül, a beszélgetés tulajdonképpen tárgya a Vértesi erőmű, illetve a Márkushegyi bánya helyzete volt. A képviselő asszony elmondta, hogy nehéz a gazdasági helyzet, ez az utolsó mélyművelésű bánya, ami nagyon összetett teszi a kérdést. A választások után kiderült, hogy sok jogi kötelezettséget örökölt az üzem, logikus megoldás a bezárás lett volna. Az előkészítés során azonban leállították a folyamatot, az MVM csődvédelmet kért, és az erőmű haladékokat kapott 2014-ig. A céggel folyamatot az egyeztetés, a nyugdíj-kérdés megoldódott: a bányászoknak megmaradt a nyugdíjuk, csak járadéknak hívják. Most a vállalatnak stratégiát kell kidolgoznia 2014/18-ig a szénfőllérré. A probléma oka az, hogy 2010 előtt rövid távú döntések születtek, azok is többnyire foglalkoztatáspolitikai jellegűek voltak. Elmaradtak a műszaki fejlesztések, utoljára 2002-ben a kéntelenítő volt jelentősebb fejlesztés. Rövid idő alatt nem lehet pótolni az elmaradt intézkedéseket. Kell egy közép- illetve hosszú távú terv, aminek kidolgozása folyamatban van – a helyzet nem reménytelen. Az MVM nem tervezi a bezárást, a megoldást közösen kell megtalálni.

A szót dr. Havelda Tamás vette át, aki emlékeztetett arra, hogy Márkushegy befogadó üzemként működött a bányabezárások idején, ugyanis alkalmazta a bezárt mélyművelésű bányák dolgozóit arra az időre, míg elérték a nyugdíjjogosultságot. Ez a szerepe továbbra is megmaradt, hiszen gazdálkodik a munkakultúrával, igyekszik átmenteni a jövőbe, ami reményteljesnek látszik, miután a szén továbbra is szerepet kap az energiapolitikában. A 2014 jőzan határidőnek látszik, ugyanis a bánya megnyitásakor a szénvagyont 40 millió tonnára becsülték, a kitermelés befejezését pedig 2014-re. A bezárás folyamata az előírások betartásával 1,5 – 2 évig tarthat. Az együttműködés a környező településekkel jó, cél, hogy bezárás után is megmaradjanak az alapvető szolgáltatások. A párbeszéd a tulajdonos MVM-mel nem könnyű. Kell a szénfőllér, köszönet a lehetőségért. A vállalaton belül is tettek lépéseket a hatékonyság növelésére, 8 év alatt 2200-ról 634-re csökkent a munkavállalók száma – munkaiügyi perek nélkül. Az intézkedéseknek köszönhetően ma a termelési költség negyede a gázénak. A hátralevő három évben sem lehet azonban hátrahátrálni, hiszen a CO₂ kvótáért fizetni kell majd, és gondot jelent a biotüzelés ellen-tételezése is.

Lisztmayer János szerint a tervezhető jövőt a Mátra és a Vértesi jelenti. A

működtetés alapfeltétele a környezetvédelem. Az európai energiamix része a fosszilis tüzelőanyag, ezen belül a szilárd tüzelőanyag is. Magyarországon megújuló energiaforrásként szinte csak a biomassza jöhet szóba, ennek ma 47 százaléka fa. Vagyis eltüzeljük az erdeinket. Az uniós tagországok más-más energiaforrásra teszik a hangsúlyt, Lengyelországban a szén, Franciaországban az atomenergia van túlsúlyban. Utóbbi esetben magasabb a munkanélküliség. A foglalkoztatáspolitikai szempontjából ugyanis nem szabad elfelejteni, hogy egy bányász munkahely 2 – 2,5 egyéb munkahelyet is jelent. Többek között ezekkel a kérdésekkel foglalkozik a szociális kerekasztal.

Itt kapcsolódtak a beszélgetésbe a meghívott polgármesterek. Merkatz László arra a kérdésre, hogy milyen az élhető település, az emberek többsége valószínűleg azt válaszolja, hogy az, ahol az embereknek van munkája. A Vértesi kulcsfontosságú ilyen szempontból, de fontos a település működőképességét alapvetően befolyásoló adó szempontjából is. Ha megszűnnének a munkahelyek, az duplán sújtaná az embereket, hiszen a település nem tudná a munkanélküli ellátást biztosítani. Pusztavám az erőmű közvetlen közelében van, ez korábban a földmozgások miatt problémákat jelentett, épületek sérültek, mára a bányákárok csökkentek, a társadalmi elfogadottság megvan. Az elmondottakon kívül a szakmakultúra megőrzése is fontos szempont.

Takács Károly is kihangsúlyozta, hogy a megmaradás a környező települések érdeke a foglalkoztatás, az adózás és a szolgáltatások szempontjából. Az erőműnek a foglalkoztatásban betöltött szerepe még mindig jelentős, bár az idők folyamán fokozatosan zsugorodott. Az adózás szempontjából sem a régi már, az első helyről a negyedikre csúszott, az ipari parknak nagyobb a jelentősége. Ugyanakkor az ipari park működtetése szempontjából kulcsfontosságú a megfizethető energia és táv-hő. A táv-hőellátásra vonatkozóan 2020-ig szóló szerződés van érvényben, a szolgáltatást meg kell oldani. A megoldás lehet esetleg a biomix. A bezárást követően munkahelyeket biztosíthat a rekultiváció. Kérdés, hogyan áll a kérdéshez az MVM: olyan megoldást keres nyilván, ahol a legkisebb beruházási költség.

A kerekasztal beszélgetést követő általános vitában elhangzott, hogy a vállalatot 2020-ig működtetni kellene, a szénfőllér a működés támogatására kellene használni, nem a bezárásra, és fontos a szakképzés, ha újra akarunk nyitni bányákat a Mecsekben. Fontos szempontként került szóba a teljes életciklusra vonatkozó értékelés, és az a megfigyelhető tendencia, hogy a vegyipar fokozatosan viszeszter a szénre. Az oroszországi polgármester jó példaként említette a város szakképző iskoláját, ahol csak a piac igényei szerint folyik képzés.

Ugyancsak a vitában emlékeztetett Rabi Ferenc arra, hogy lehetőség lett volna átmeneti felmentést kérni a CO₂ díj fizetése alól, Magyarország azonban nem kért.

A kerekasztal beszélgetés és az azt követő vita után Bernd Frieg és Rabi Ferenc összegezte a konferencia eredményeit. Mindketten hangsúlyozták, hogy a projekt hasznos mindkét fél számára, hiszen kiderült, hogy vannak hasonló elemek a szervezetváltás folyamatában. Rabi Ferenc a Márkushegyi bányával kapcsolatban elmondta, hogy a legfontosabb kérdés a kiszámítható foglalkoztatás. A mostani esettel szemben a korábbi bezárásoknál a tulajdonos az állam volt, a szakszervezetnek egyértelműbb volt a szerepe: a munkahelyeket megőrizni, állami támogatást kihozni. Most csak akkor lehet a szakszervezet eredményes, ha sikerül elfogadtatnia mindenkivel egy átfogó megközelítést.

Mindkét partner hangsúlyozta, hogy az együttműködés nem fog megszűnni a pályázat lezárása után.

Dr. Stanitz Károly

Ülésezett a BDSZ társadalombiztosítási és szociális bizottsága

A bizottsági ülést követően kértem egy gyors beszélgetésre *Vasas Mihályt*, a bizottság elnökét.

- Mikortól számítod a „társadalombiztosítási pályafutásod”?

- 1983-ban kezdtem el tanulmányaimat a SZOT iskola felsőfokú társadalombiztosítási tanfolyamán. A három éves képzés befejezése után kezdtem komolyabban foglalkozni társadalombiztosítási kérdésekkel, s kerültem szoros, azóta is fennálló kapcsolatba az ezzel foglalkozó szakemberekkel, Komárom-Esztergom megyében.

- Úgy tudom, hogy a bányabezárások felgyorsulásakor számtalan bányásznak jelentett megnyugtató megoldást, ha el tudott menni rokkantsági nyugdíjba.

- Sokat segitettem – erre megvolt a lehetőségem – azoknak az embereknek, akiknek a munkahelye megszűnt, abban, hogy tisztességes ellátásban részesüljenek. Ebben a körbe tartozott a bányásznyugdíj is. Akik erre jogosultságot szereztek, s igénybe is vették, biztos egzisztenciális jövőképet tudhattak magukénak. Igyekeztünk minél több embert bevonni ebbe a körbe, s úgy gondolom, hogy ez a szándékunk a legtöbb esetben sikerrel járt.

- Mikor kapcsolódtál be a bányászszakszervezet ilyen irányú országos tevékenységébe?

- A rendszerváltozás óta irányítom a

BDSZ Társadalombiztosítási és Szociális Bizottságát. Abban, hogy felkértek ennek vezetésére, nyilván nagy szerepet játszott, hogy addigra elég tudást és jártasságot szereztem ezen a területen.

- Mivel foglalkozik ez a bizottság?

- Minden olyan témával, ami a szakszervezeti munka e nagyon fontos elemét érintette, üléseinken foglalkoztunk. A bányász vívmányok megtartása mindig komoly kihívást jelentett, de akár a bányásznyugdíjról, akár más fontos témáról volt szó, alaposan körüljártuk, megvizsgáltuk a lehetséges megoldásokat. Az így kialakított bizottsági álláspontot ismerttettem a BDSZ Elnökségével, vagy Országos Tanácsával. A munkabizottságunkban a különböző munkaterületek legjobb szakemberei vettek és vesznek részt, ezért a BDSZ országos testületei mindig figyelembe vették a javaslatainkat, amikor dönteniük kellett. Tulajdonképpen döntés-előkészítő szerepet vállaltunk, s ajánlásainkban megjelöltük azokat a legfontosabb irányokat, amely a döntéshez, a határozathozatalhoz elengedhetetlen volt.

- Gondolom, hogy mint minden komoly grémium, megtervezitek a munkát.

- A bizottság éves munkaterv szerint dolgozik. Erre az évre két ülést tervez-

tünk be, meghatározott témákkal, de természetesen, ha bármely dolog indokolja, azt rendkívüli ülésen megtárgyaljuk. Mindig várható, hogy a kormány olyan témákban hoz döntést, vagy alkot a parlament törvényt, amely közvetlenül érintheti a bányásztársadalmat (lásd: kordedvményes nyugdíj, stb.), s ezekben a szakszervezetnek állást kell foglalnia, döntéseket kell hoznia. Ilyenkor a munkabizottság el kell, hogy végezze az előkészítő munkát, meg kell alapoznia szakmailag a testületi döntéseket.

- Miről tárgyalatok most?

- A mai ülés elsődleges témája az volt, hogy a múlt évi őszi törvényalkotás erőteljesen érintette a bányásznyugdíjat, a bányász egészségkárosodási járadékot

és sorolhatnám. Ilyenkor fel kell hívni a figyelmet a jogi útvesztőkre, azokra a csapdákra, amibe a gyanútlan és nem kellőképpen tájékozott, de érintett kollégáink besétálhatnak.

- Mondanál erre konkrét példát?

- Igen. Remélem, hogy az újságon keresztül is segíthetünk azoknak, akik érintettek. Tehát. Minden korábbi rokkantsági nyugdíjas kap, vagy kapott a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságtól egy tájékoztatót, hogy rehabilitációs ellátást, vagy rokkantsági ellátást fog kapni január elsejétől. Azok, akik rehabilitációs ellátást kapnak, nekik egy nyilatkozatot is küldött a Nyugdíjfolyósító, amiben nyilatkozni kell, március 31-ig, hogy a komplex minősítést, vagy a rehabilitá-

ós kártyát választják. Minden esetben a komplex minősítést kell megjelölni, mert ez alapján fogják behívni őket és a felülvizsgálatot megcsinálni. Amennyiben az pozitív, tehát maradt az az egészségi állapotuk, amit korábban megállapítottak, s nincs javulás, nekik is rokkantsági ellátással fog átalakulni és a korábbi nyugdíj összegét kapják a továbbiakban is. Ha viszont a komplex felülvizsgálat során nem érik el a korábbi megállapított százalékos minősítésüket, úgy akkor még mindig jogosultak a rehabilitációs kártyára és ezt igényelhetik is a rehabilitációs bizottságtól”.

- Köszönöm az információkat.

-hip-

Tíz évvel ezelőtt, 2002. február 22-én távozott végleg közülünk a hazai munkavállalói érdekvédelem kiemelkedő alakja, a bányászszakszervezet karizmatikus vezetője, Tatabánya városának egyéni országgyűlési képviselője, Schalkhammer Antal. Ebből az alkalomból – a tatabányai Ó-telepi temetőben felállított kopjafájánál - megemlékezést tartottak a BDSZ mai vezetői, a szakszervezet dorogi és tatabányai képviselői, egykori barátai és tisztelői. Az emlékhelyen Vasas Mihály méltatta a BDSZ egykori elnökének érdemeit, a munka világában, a munkavállalók érdekében kifejtett tevékenységét, s a városért, az ott élő emberekért végzett áldozatos munkáját.

A szomorú esemény évfordulóján, szabálytalan megemlékezésül, ideidézem a róla szóló – kiadás előtt álló – könyv, általam írt, előszavának egy részletét.

„Ha valaki ma arra vállalkozik, hogy határozott, minden részletre kiterjedő, s főleg objektív választ ad arra a kérdésre, hogy milyen választ adhat a kérdésre, hogy milyen politikai képviselő volt Schalkhammer Antal, alighanem csődbe jut a vállalkozása. Merem ezt mondani a saját pozícióból, aki huszonhat évvel ezelőtt ismertem meg őt, s akihez tizenkét esztendő munkatársi kapcsolatot, s tán ugyanennyi éves, büszkén vállalt barátság fűzött.

Láthattam politikussá érésének legfontosabb állomásait, végigkísérhettem azon az úton, amely a bányászszakszervezet titkári funkciójától, a BDSZ első számú vezetői posztján keresztül egészen a parlamenti képviselőségig, az országos ismertségig és elismertségig vezetett.

Újságíróként megtapasztalhattam szakmai fejlődését, ahogy megfontoltan, minden sietség nélkül, de megállíthatatlanul lépdel fölfelé azokon a lépcsőkön, amelyek elvezették őt a csúcsra, ahol az energiaszektor mindentudója-

nak, s a munka világa karizmatikus figurájának jelképes trónusa várta. S immáron a halhatatlanság.

Nem tudom, hogy milyen volt, mint politikus, mint ahogyan azt sem, hogy milyen volt, mint ember. Általában és teljes mivoltában. Azt tudom csak, hogy én milyennek láttam őt, bennem miféle érzéseket indukált, s természetesen nagyon közelről, a szemtanú perspektívájából tekintek életművére, mindazokra az eredményekre, melyek tényszerűen dokumentálják az ő emberi, vezetői nagyságát.

Elfogult vagyok vele szemben, nem is akarom tagadni. Az én értékítéletem szerint ő a honi érdekvédelem hősza, egyszeri és megismételhetetlen jelenség, a magyar politikai- és közélet emblematikus alakja, s ne rójak fel vétkemül odafent: ha Borbála nem töltené be a bányászok védőszentje státuszát, lenne javaslatom a funkcióra.

Sokat beszélgettünk, hiszen rengeteg interjút készítettem vele a Bányamunkás, de más lapok számára is. Afféle „Tóni-specialistává” váltam az idők folyamán. Emlékszem az első időkre, mindketten sokat szenvedünk azért, hogy használható, jó írások kerekedjenek, olykor három órát is meghaladó diskurzusaink nyomán. Ő akkor még válogatás nélkül nyomta rám hatalmas tudásának nérbőlis megnyilatkozásait, nem kímélve engem - a bányászatban még meglehetősen járatlan tollforgatót -, a szakmai zsargon ezernyi változtatástól. Ahogy múlt az idő, úgy fejlődöttünk mindketten. Tóni nyilatkozatai, mondatai egyre fegyelmezettebbek, interjúkésebbek lettek, s én is mindinkább eligazodtam a „petaszulok, hóátvételi szerződések, integrációk és hasonlók” világában. Néha viccesen azt javasolta - ha nem nagyon fűlött a foga az interjúhoz, vagy alkalmatlan időpontban kerestem -, hogy írjam meg nélküle a cikket, hiszen jobban tudom már, hogy mit akar mondani, mint ő maga.

Mikor lesz egy emberből politikus? Amikor megválasztják, kinevezik, megbízzák? Nem hiszem. Azzá válni hosszadalmas folyamat, amely során percenként megmérettetik az alkalmasság,

a rátermettség, a szakmai felkészültség. Persze van olyan is, aki funkcionálisan politikus, ám valójában soha nem lesz az. Mert valakik a csúcsra lökték, ám pozícióját a tehetsége nem támogatja.

Tóni vélhetően az előbbi, sok tanulással és próbával járó utat járta be. Nem tudom, mert ismeretségünk elején már csillogtak politikusi érényei. Számomra egy esemény - az 1989-es urános demonstráció mutatta fel őt, mint vérbeli politikust. Pedig tulajdonképpen nem tett semmi olyat, ami a középpontba állította volna a közéletben. Csak annyit, amennyit a Bányamunkás korabeli cikkében Ladányi András leírt.

„Schalkhammer Antal, a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének titkára köszöntötte a nagygyűlést és a brit bányamunkások szövetségének delegációját és megköszönte a Nemzetközi Bányász Szervezet támogató telexét. Elmondta, hogy ma a világon három fő stratégiai kérdést kell megoldani: az energiaellátást, az élelmiszert és a környezetvédelmet.

- Ezért a magyar bányászok szögezte le - joggal követelik, hogy a kormány kiemelten kezelje az energiapolitikát és a bányászok sorsát!

A tömeg hatalmas ovációval helyeselt. A bányászszakszervezet titkára ismertette azt a felhívást, amit a BDSZ központi vezetősége fogalmazott meg a kormánynak. Minden pont felolvasása után - 11 pont volt - hatalmas taps fogadta a bejelentést, végül felemelt kezekkel, egy emberként elfogadták a követeléseket.”

Ott voltam, láttam, hallottam, érzékeltem a felfűtött, robbanásra kész tömeg reakcióit. Tóni politikusi vénája kiválóan működött. Tudta, hogy itt nem lehet hosszan fejtegetni a mondanivalót, itt az a lényeg, hogy mindenki megértse, s odaálljon a fő célkitűzés mögé. Röviden szólt, odaváló pátozzsal, kiválóan irányítva a résztvevők hangulatát. Nálam akkor kezdődött az ő politikusi karrierje.

Schalkhammer Antal pályafutásának

rendszerváltást követő tizenkét esztendőjében - mindössze ennyi adatott neki -, a szó legemesebb értelmében vált a bányász érdekvédelem legelső emberévé. Részt vehettem néhány olyan érdekegyeztetésen, ahol a bányászszakszervezet delegációjának vezetőjeként, szinte egymaga képviselte az ellensúlyt a kormányzati oldallal szemben.

Ott lehettem 1992. január 8-9-én azon a tárgyalássorozaton, amelyik a bányászok négy pontos követelése tárgyában zajlott a Kormány delegációja és a BDSZ sztrájkbizottsága között. A Kormány felvonultatta legjobb erőit. A BDSZ úgyszintén. Volt gyors pengeváltás, körülményes egyeztetés, alapos fogalmazás. Hallottam, amint a minisztérium főosztályvezetője elismerően megjegyzi: ezek kemény ellenfelek, komolyan kell őket venni.

Tóni soha nem vindikálta magának a sikert. Mindig arról beszélt, hogy amit elértünk, az közös munka eredménye. Az én helyett szívesebben használta azt, hogy mi. S ezt halálosan komolyan gondolta, erős meggyőződéssel hitte. A kollektíva részének vallotta magát, egyszer sem felette állónak. Nem volt széreny, csupán végtelenül közösségi ember. Ma már leírhatom, hogy a fenti tárgyalás róla szólt. Egyedül harcolt - jöllehet ott voltak mellette segítségre készen a kollégái -, mert őbenne összpontosult mindaz a tudás és vitakészség, amire akkor és ott szükség volt. A delegáció tagjai, a maga területén mind gyakorlott és felkészült érdekvédő, elfogadták őt vezérszónoknak. Megbíztak benne, s nem érdemtelenül.

Sokat vállalt, de sokat is bírt. Nem voltak számára kis és nagy ügyek. Az integráción kívüli szénbányák sorsa éppúgy foglalkoztatta, mint a nyugdíjas bányász hozzá írt, segélykérő levele. A másokért munkálkodás nála alapérték, ars poetica volt. Politikusként is mindig ember tudott maradni.

Tudom, hogy egy közeli szemtanúnak roppant nehéz, szinte lehetetlen feladat őt méltóképpen megörökíteni. Ám a barátoknak kötelessége megtenni mindent azért, hogy Schalkhammer Antal munkássága - amely megfellebbezhetetlenül a hazai bányaipar és szakszervezeti mozgalom részévé vált - fennmaradjon.”

Hámori István Péter

Nógrádból indult

Emlékezés az 1946-os széncsatára

A háború már véget ért, de az ország romokban hevert. Az óvóhelyekről előjött emberek élni akartak, az élet azonban nehezen indult. Először el kellett takarítani a romokat, vízteleníteni a bányavágatokat, újraindítani a szétszerelt gépeket, helyreállítani az összerombolt vasútvonalakat, utakat és hidakat, hogy megindulhasson a termelés és a szállítás. Mert a szénre nagy szüksége volt az országnak, hogy elindulhassanak, termeljenek a gyárak, legyen munkájuk az embereknek és legyen kenyér. A termelés, ha lassan csordogálva is, de egyre több bányában indult meg Nógrádban és áramot adott a vízvázasztói erőmű is. Volt villany, közlekedett a helyi kis villamos. A bányák államosítása egyfajta szénválságot idézett elő, amelyet tetézett az élelmiszerhiány. A napról napra csökkenő fejadag, a rohamosan növekvő infláció sajátságos cserekereskedelmet hozott létre. A bányászok a vasárnapi műszakban termelt szénre lisztre, olajra és egyéb élelmiszere cserélték. Batyuzni jártak.

A koalíciós kormány 1946. január végén felhívással fordult a bányászokhoz, a széntermelés növelését kérve. A felhívást a széncsatára Petik Kálmán, a hetes bizottság elnöke ismertette Salgótarjánban, a bányagazgatóság épületében - közismert nevén a bányakastélyban - február 25.-én a bányászok képviselői előtt. A hetes bizottság az

üzemi bizottságok központi szerve volt a szénmedencékben. Milyen volt a bejelentés fogadtatása? „Adjatok szalonát az olajos kenyér, meg a lekvár helyett és akkor széncsata nélkül is kifordítjuk a bányát.” Mindez Várszegi György Szorospataki lámpafények című könyvében olvasható. Mint ahogy az is, hogy kifordították a bányát az olajos kenyéren, sok esetben a nélkül, két szem főtt krumplival a zsebben és maguk sem hittek el, hogy közben széncsatát nyertek.

Mindezekről Páles Lajos beszélt a 66 évvel ezelőtti eseményekre emlékezve Salgótarjánban a hét végén, az egykori bányagazgatóság épületénél. Páles Lajos tizenkilenc évesen maga is részese volt a széncsatának. A nógrádi szénmedence bányászai versenyre hívták a tata-bányai szénmedence dolgozóit. Csatlakoztak a versenyhez a dorogi szénmedence bányamunkásai is, akik a péciekkel versengtek. A nógrádi szénmedencében tizenkétezer bányász vett részt a széncsatában. Március közepén a termelés már elérte 2 ezer vagon, áprilisban pedig a két és félezer vagon szénét. A verseny értékelésére 1946 augusztusában került sor, a bányauzemek ezerhatszáz dolgozója előtt. A legtöbb szén a nógrádi bányákból került ki: Karancsesziből, Szorospatakról, Karancslejtősről, Forgácsról és Pernye bányából. A nyertes a nógrádi szénmedence lett. A legfőbb nyertes pedig az

ország, mert elkerülte az összeomlást, s folytatódott az újjáépítés.

A koalíciós kormány képviselője, a bányászok tiszteletére emléktáblát helyezett el az épület falán, ahonnan a széncsata elindult. A tábla egy felújítás alkalmával megsérült, eltört. Helye egészen 2007-ig üres maradt. Akkor azonban néhány bányász lakta település - Karancsesz, Karancslapujtó, Kazár, Nagybátöny és Mátranovák – összefogott és az óta újra emléktábla jelzi, hol született meg a széncsata gondolata. Attól fogva, esztendőről esztendőre elzarándokolnak ide az utódok, az egykori bányászok, hogy fejet hajtsanak azok emléke előtt, akik áldozatot vállalva nem csak az elemeket, a szorító gondokat, önmagukat is legyőzték.

A megemlékezésen koszorút helyeztek el az emléktáblánál a széncsata hőseinek tiszteletére a Bánya és Ipari Dolgozók Szakszervezete Nógrád Megyei Bizottsága és salgótarjáni alapszervezete, a Salgó Bányász Természetjáró Egyesület, a Magyar Kommunista Munkáspárt Nógrád Megyei Szervezete, és a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Nógrád Megyei Szervezetének képviselői.

A megemlékezést a Salgó Bányász Természetjáró Egyesület és a bányászszakszervezet salgótarjáni alapszervezete rendezte.

- vg -

Gyertya és koszorúk

Emlékhely a munkabaleset rokkantjainak és áldozatainak

A képről idős, munkában megfáradt ember tekint le. Jobb kezével szerszámnyelet markol. Fogná a másikkal is, de nincs bal keze. Azt mondja Balla Zsuzsa festőművész, nehéz vajúdással született meg a kép. Valóságos emberi tulajdonságokat akart előhívni az ecsettel, hiszen a képpel embereknek állítanak emléket a társak. Azoknak a sokaknak, akiket munka közben ért baleset, megrokkantak, de elszántak arra, hogy így is tovább vigyék életüket, dolgozzanak.

Az MSZOSZ Nógrád Megyei Bizottsága a munkahelyi balesetben megsérültek, elhunytak tiszteletére emlékhelyet állított Salgótarjánban a Fő tér 1.-ben január végén. Demeter László a bizottság vezetője a szép számú résztvevő között köszöntötte Pataky Pétert, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségének elnökét. Az MSZOSZ elnöke avató beszédében hangsúlyozta: a szakszervezet tisztelettel adózik azok emlékének, akik munkabalesetet szenvedtek, megrokkantak, vagy balesetben veszítették el életüket. Emlékeztetett arra, hogy nálunk sokszor elhangzik, hogy az értékett létrehozó munka, a munkát végző ember a legfontosabb. Alig-alig esik azonban szó arról, hogy hol és milyen körülmények között végzik munkájukat a dolgozni tudó és akaró emberek. Az Alkotmány az értékeremtő munka, megbecsüléséről, szől, de a törvényalkotók elfeledkeztek munkahelyek létrehozásáról, a munkakörülmények jobbításáról, a munkásokról és azokról, akik munka közben sérültek meg, vesztették el életüket. A munkásemberekben a szándék megvan, hogy sérülten is dolgozzanak, mert úgy gondolják, még lenne dolguk a világban. Erre azonban többnyire nincs lehetőségük. Pataky Péter hangsúlyozta, a szakszervezet dolga, hogy segítsen nekik ebben. Mint ahogy az is, hogy őrizzék az elhunytak emlékét, szoborral, vagy emlékhellyel és azzal is, hogy április 28.-án a sérültek és elhunytak nemzetközi napján - ahogy ezt országok sorában teszik - fejet hajta-

nak előttük.

Borhidi Gábor, az MSZOSZ Munkavédelmi Bizottságának elnöke az egymásért érzett felelősségről beszélt. Arról, hogy a munkabaleset, az ezzel járó sérülést valakinek a hibája, felelőtlensége okozza. A bizottság olyan szemlélet kialakítására, erősítésére törekszik, hogy természetes legyen: közös felelősségünk figyelni, vigyázni egymásra munka közben is. Azért, hogy kevesebb legyen a sérült ember, a kereső nélkül maradt család.

Aztán a szavak elnémultak. Az emlékhelyen gyertya fénylett és koszorúk ragyogtak a tisztelet és emlékezés virágaival.

- vg -

Környezetvédelmi együttműködés

A reális zöldék megállapodtak a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetével, hogy a környezetvédelmi szempontok figyelembevételét igénylő témákban együttműködnek. Magyarországon a döntéshozók elé igen gyakran olyan előterjesztések kerülnek, amelyek egy célra orientált megvilágítást tartalmaznak. A tervezett létesítmények összefüggésiből egyiket kiemelik, másikat elhallgatják.

A hatásvizsgálatokban - ha egyáltalán készülnek - nem mindig jelennek meg kellő súllyal a lehetséges alternatívák, vagy pedig, ha megjelennek, nem veszik figyelembe azokat, és csak egyfajta megvalósítást preferálnak.

A Bánya -, Energia – és Ipari Dolgozók Szakszervezete és a Reális Zöldek Klub e káros magyarországi tendenciák visszaszo-

ritása céljából működik együtt. A Felek a környezetvédelmi optimizációt a szakmai fejlődés, a tudomány oldaláról közelítik meg.

A Megállapodást Budapesten 2012. január 17-én írta alá Rabi Ferenc, a Bánya -, Energia – és Ipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke és Juhos László, a Reális Zöldek Klub elnöke.

Megállapodás

A Bányai Ipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége és a Reális Zöldek Klub 1993-ban megállapodtak, hogy együttműködnek az alábbi, egymást tevékenységét érintő területeken:

- A bányász szakmát érintő környezetvédelmi elgondolások egyeztetésében kiterjesztve az energetika területére is.
 - Tájékoztatást adnak egymásnak budapesti és vidéki rendezvényeikről.
 - Segítséget nyújtanak egymásnak a szakmai kérdések megoldásában és a széleskörű tájékoztatás megszervezésében.
- A Bánya-, Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete és a Reális Zöldek Klub a fenti, 1993-ban megkötött megállapodást 2012 évtől kezdő évekre nézve megerősítik. (A megállapodás érvényessége megszűnik bármely fél elhatározása esetén.) Az együttműködést a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete részéről Dr. Horn János, a Reális Zöldek Klub részéről Juhos László koordinálja.

Budapest, 2012. január 17.

Rabi Ferenc
a BDSZ elnöke

Juhos László
a Reális Zöldek Klub elnöke

Villamosenergia-ipari bér- és szociális megállapodás

2012. évre a Villamos-ipari Társaságok Munkaadói Szövetsége, valamint az Egyesült Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége, és a Bánya- Energia és Ipari Dolgozók Szakszervezete között

Felek a VKSZ IV. és X. fejezetére utalással az alábbiakban állapodnak meg:

1. A Megállapodást kötő felek azt ajánlják a társaság csoport és munkahelyi szintű szociális partnereknek, hogy a 2012. évi bér- és szociális megállapodások megkötése és végrehajtása során törekedjenek arra, hogy a munkavállalók 2011. évi keresetének reálértéke megőrzésre kerüljön.

2. A megállapodó felek vállalják, hogy csoport, illetve helyi szinten rögzítik a várható infláció mértékét, az infláció kezelés módját, valamint a kormány 299/2011. (XII. 22.) sz. rendeletével összefüggő bérkompenzációt.

3. A megállapodás hatálya alá tartozó társaságoknál 2012. január 1-i hatállyal a teljes munkaidős statisztikai állományban lévőkre vonatkozóan alkalmazható munkabér nem lehet kevesebb az alábbiaknál:

- minden munkavállalóra vonatkozóan (villamosenergia-ipari minimálbér) 96000,- Ft/hó;
- a legalább középfokú iskolai végzettséget és/vagy szakképzettséget igénylő munkakört betöltőkre vonatkozóan 111.500,- Ft/hó;
- akkreditált felsőfokú szakképzettséget igénylő munkakört betöltő munkavállalókra 135.000,- Ft/hó;
- a felsőfokú iskolai végzettséget igénylő munkakört betöltőkre vonatkozóan 164.500,- Ft/hó.

4. Jóléti és szociális juttatások egy főre jutó értéke

a.) A VÁPB-ben résztvevők megállapodnak abban, hogy 2012-ben a megállapodás

podás hatálya alá tartozó társaságoknál az egy főre jutó jóléti szociális költségmutató - villamosenergia-vételezési kedvezmény, valamint a munkáltató által törvény alapján kötelezően nyújtott juttatások költsége nélkül - számított értéke nem lehet 520 000,- Ft/fő/évnél kevesebb.

Felek megállapodnak továbbá abban is, hogy a csoport, illetve helyi szintű szociális partnerek - ahol még nem történt meg - az 1 főre jutó jóléti-szociális ráfordítás mutató meghatározásának módjában 2012. júl. 1-ig megállapodnak, s indokolt-ság esetén ennek korábban megállapított 2011. évi értékét felülvizsgálják.

b.) A Felek megállapodnak abban, hogy az 1 főre jutó jóléti- és szociális ráfordítás mutató növelésének ajánlott mértéke a 2. pont szerint megállapított inflációs érték, azzal, hogy a csoport, illetve helyi szintű megállapodásban ezen költség bérbe való konvertálásáról a szociális partnerek megállapodhatnak.

5. Felek indokoltak tartják, hogy a helyi, társaságcsoport szintű bértárgyalások során a munkahelyek megőrzését tekintésük elsődlegesnek úgy, hogy ennek során a foglalkoztatás biztonságát és a szakmai színvonal emelését kiemelten kezeljék.

6. Felek megállapodnak abban, hogy jelen megállapodás részét képezi a Villamosenergia-ipari Kollektív Szerződésnek, és együttesen kérik annak kiterjesztését.

7. Jelen megállapodás akkor lép hatályba, ha az aláírók illetékes fórumai jóváhagyják.

Budapest, 2012. február 14.

Együttműködési megállapodás

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete (továbbiakban: BDSZ) és a Magyarországi Bányásztelepülések Országos Szövetsége (továbbiakban: MABOSZ) a mai napon megújítja együttműködési megállapodását.

Előzmény. A BDSZ az Európai Unióban megismertek alapján kezdeményezte, hogy a jelenlegi és volt bányavárosok, községek – külön figyelemmel az Európai Szénbányászati Régiók Szövetségére – együttműködést alakítsanak ki. A MABOSZ Alapszabálya elfogadásra került a 2005. október 11-ei alakuló Közgyűlésen. A Szövetség a Fővárosi Bíróságon történő bejegyzésével - 2006. május 2-án – hivatalosan is megalakult. A szervezetek céljai az ágazati foglalkoztatás bővítése, a bányászati környezetbarát megjelenése.

A megállapodás célja. Mind a BDSZ, mind a MABOSZ kinyilatkozza, hogy kiemelten fontos, hogy a BDSZ és szervezetei, valamint a területileg illetékes önkormányzatok szoros munkakapcsolatot alakítsanak ki az alábbiakban:

- érdekek megjelenítése,
- területfejlesztési stratégia,
- pályázati, finanszírozási források feltárása, megpályázása,
- környezetvédelmi teendők összehangolása,
- hagyományörzés,
- munkahelyteremtés,
- a helyi nyugdíjas bányászszervezetek működési feltételeinek segítése

A megállapodás eszközrendszere. A BDSZ

- biztosítja az MABOSZ székhely bejegyzését a BDSZ 1068 Budapest, Városligeti fasor 46-48. szám alatti székházába,
- az MABOSZ Elnökség évi hat ülésére térítésmentesen tárgyaló helyiséget biztosít,
- az MABOSZ Közgyűlésére évi egy alkalommal térítésmentesen tanácstermet biztosít.

Kapcsolattartás. A folyamatos kapcsolattartásra mind a BDSZ, mind a MABOSZ koordinátor(oka)t jelöl ki.

A BDSZ koordinátorai: Dr. Horn János, Beöthy-Fehér Szabolcs

A MABOSZ koordinátora: Nagy Tibor
A BDSZ és a MABOSZ elnökei évente egyszer találkoznak és értékelik az „Együttműködési Megállapodás”-ban foglaltak teljesítését.

Az érvényesség. Az Együttműködési Megállapodás

- az aláírás napján lép érvénybe,
- keretjellegű, bármelyik aláíró kezdeményezheti a módosítást,
- bármelyik fél felmondhatja, de a felmondást megelőzően három hónappal korábban írásban jelezze.

Az „Együttműködési Megállapodás” két eredeti példányban készült, melyből egy-egy példányt az aláírók kaptak meg.

Budapest, 2012

Rabi Ferenc
a BDSZ elnöke

Karl Béla
a MABOSZ elnöke

Szakszervezeti tisztújítás a kavicsbányászoknál

Négy évvel ezelőtt tartottak vezetőségválasztó és beszámoló taggyűlést a Lasselsberger Kft BDSZ alapszervezeténél, ezért került sor ez év februárjában, a nyékládházi üzemben, ismét erre a szervezeti eseményre. A taggyűlés előtt – melyen részt vett *Rabi Ferenc*, a BDSZ elnöke is – ültünk le beszélgetni *Molnár Sándorral*, a szakszervezet titkárával. (Akit a következő ciklusra is megválasztottak titkárnak. – a Szerk!)

- Kezdjük rendhagyó módon a beszélgetésünket. Visszatekintve az elmúlt négy évre, mi az, amire a legbüszkébb vagy, mint szakszervezeti vezető?

- Több dolgot is említhetnék, de talán kiemelek két olyat, ami különösen fontos mindannyiunk számára. Az egyik a taglétszámunk gyarapodása, a másik a megújított kollektív szerződés.

- Válasszuk külön a kettőt.

- Rendben. Amikor megválasztottak titkárnak, nagyon lényegesnek tartottam célként kitűzni a szakszervezeti taglétszám emelését, hiszen én is valom azt az egyébként nyilvánvaló nézetet, hogy az érdekképviselő ereje a tagságában van. Minél többen vagyunk, annál hatékonyabban tudjuk érvényesíteni a munkavállalói érdekeket. A vezetőtársaimmal intenzív tagépítésbe fogtunk, s bő negyedévvél a megválasztásunkat követően már hetvenöten voltak.

- Mi a helyzet a kollektív szerződéssel?

- 2009 januárjában döntöttünk úgy, hogy a meglévő kollektív megállapodást – amely a gazdasági helyzet és az

üzemi struktúra alakulása következtében a legtöbb pontjában már elavult, s nem tükrözte kellőképpen a dolgozói érdekek megjelenését – teljesen átdolgozzuk, s új alapokra helyezzük. Hozzáfogtunk az adatgyűjtéshez. Külső segítséget is igénybe vettünk, felkértünk egy munkajogászt, hogy tanácsaival segítse az új megállapodás jogi részét formába önteni. Az így kialakult anyagot megvitattuk, az új javaslatokkal bővítettük, átdolgoztuk, menet közben az üzem vezetőjével is több alkalommal egyeztetünk. A régi kollektív szerződést 2009. július 1-én felmondtuk, majd megkötöttük az újat.

- Nyilván átkerültek a régiből a legfontosabb elemek.

- Az új KSZ-ben rögzítettük a munkavégzés szabályait, a munkaidőt, pihenőidőt, a munka díjazását, a pótlékokat (déltutáni, éjszakai túlóra) és a készenléti időt is.

- Mondanál néhány konkrét számot is?

- Vegyük például a béren kívüli juttatásokat. A munkabér előleg egy főre, hat hónapi visszafizetéssel, 50000.- Ft. Lakásépítéshez, vagy vásárláshoz

kamatmentes kölcsönt ad a cég. A segélyezésben új elem pl. a dolgozó halála esetén a 200000.- Ft-os temetési segély. Finanszírozza a társaság az önkéntes magánnyugdíj-pénztári tagságot. Rögzítettük az étkezési hozzájárulás mértékét is. Új törzsgárda-jutalmazási kvótákat állapítottunk meg. Itt jegyzem meg, hogy 2008-ban önerőből osztottuk ki a törzsgárda-jutalmakat, ami 120000.- Ft-ot kiadást jelentett a szakszervezetnek. Az új KSZ szerint ez 2010-ben már 350 ezer forint volt.

- Úgy látom, hogy különös figyelmet fordítottatok a tagjaitok segélyezésére.

- Az anyagi lehetőségeinket figyelembe véve igyekeztünk megkönnyíteni a családok ünnepek előtti kiadásait. Pl. 2008 decemberében csaknem 80000.- Ft-ot költöttünk szaloncukorra. 2009 szeptemberében 162000.- Ft értékben adtunk huszonegy szakszervezeti tagunk iskoláskorú gyermekei részére beiskolázási segélyt. Ezt megismételtük 2010-ben (22 fő, 145 ezer Ft.). 2009-ben, karácsony előtt ötezer forintos ajándékutalványt osztottunk ki tagjaink között, ennek a teljes összege 185 ezer forint volt. Ugyanebben az évben százezer forintot fizettünk ki szociális segélyként. 2010-ben a BDSZ Válságkeretéből tizenhat tagunk részesült összesen 155 ezer forint értékben. A tavaszi esőzések következtében a Sajón levonuló árhullám több dolgozónk lakásában okozott kárt, ezért ők segélyre szorultak. Ismét a BDSZ segítségét kértem, s a rendkívüli helyzetre tekintettel gyorssegélyt kapott kilenc tagunk, összesen 165000.- Ft-ot.

- Azt gondolom, hogy még hosszan lehetne sorolni azokat a lépéseket, melyeket a helyi szakszervezet tett a munkavállalók érdekében.

- Nyilván, hogy az érdekvédelmi munka nem merül ki a segélyezésben,

Az érdekvédő bányamester

A Lasselsberger Kft BDSZ alapszervezetének beszámoló és vezetőségválasztó taggyűlése után készítettem villáminterjút *Bárany Tibor* üzemi tanács elnökkel.

- Szerencsen végeztem el a vājáriskolát, s 1987. április 29-étől, felvételt nyertem a Lyukóbnányai bányaüzembe – mondja az üt-elnök. - Három műszakos műszakrendben dolgoztam, majd robantómesteri vizsgát tettem, s bányamesterként is szolgáltam. 1997-ben az AES megvásárolta a bányát, s én éltem a cég által felkínált újrakezdesi csomaggal. Eljöttem a bányától. Néhány hónapi munkanélküliség után itt, a nyékládházi üzemben, felvettek, mint matrőzt. A bánya után úgy éreztem, hogy ez nem igazi munka. Néhány év után elevátorkezelő lettem, majd pár év után rakodógép-kezelő. 2002 augusztusában lehetőséget kaptam arra, hogy bányamester lehetek, ha boldogulok a dolgozókkal. Egy hónapot kaptam arra, hogy kipróbáljam magam ebben a beosztásban. A próbaidő után és azóta is, mint bányamester dolgozom.

- Mikor kezdődött a szakszervezeti munkád?

- Az iskolában diáktanács titkár volt-

tam, s innen egyenes volt az út a szakszervezet, illetve a KISZ felé. A BDSZ tagságom a vājáriskolától folyamatos.

- Miképpen jött az ötlet, hogy funkciót vállalj az üzemi tanácsban?

- Tulajdonképpen nem szándékoztam érdekképviselői posztot betölteni, mivel

középvezető vagyok, s ez a két dolog nem mindig egyeztethető össze. Végül is a döntésemet az motiválta, hogy segíteni akartam az embereknek, s így mindkét pozícióm lehetőséget ad erre.

- Milyen az együttműködés a „munkaharc” és a „munkabéke” között?

- Nyilván a szakszervezet és az üzemi tanács kapcsolatára utalsz. Meggyőződés, hogy a szakszervezettel való együttműködésünk korrekt. Eddig mindig megtaláltuk a közös hangot, felismertük azt, hogy egyfelé kell haladnunk, ha érdemben és hatékonyan akarjuk a munkavállalók érdekeit védeni és képviselni.

- Volt olyan eset, amikor mint üzemi tanács, keményen kellett fellépni a munkavállalók nevében?

- Nem. Tisztában vagyunk a munkáltató lehetőségeivel, a cég helyzetével, s nem állunk elő teljesíthetetlen igényekkel. Ugyanakkor a cégvezetés is belátó, s a körülmények figyelembevételével megadta a dolgozóknak azt, amit meg lehetett adni. Ezzel nem azt mondom, hogy mindig mindent kiharcoltunk, de amit ésszerűen lehetett, azt igen.

- h -

vagy a törzsgárda-jutalmakban. Még azokban a családi napokban, vagy Bányásznapi napokban sem, amiket minden évben megrendezünk. Rendszeresen egyeztetek, a munkavállalókat érintő kérdésekben, az üzem vezetőjével, s napi kapcsolatban állok az üzemi tanács elnökével is. Elmondhatom, hogy a kiegyensúlyozott kapcsolatunknak is köszönhetően minden vitás kérdést sikerül úgy rendezni, hogy a munkavállalói érdekvérvényesítés ne sérül-

jön. A kollektív megállapodásunk jól szabályozza a munka világát érintő dolgokat, s ezeket mindkét fél betartja. Ez persze nem azt jelenti, hogy nincsenek ütközési pontok a mindennapi érdekvitákban, de igyekszünk ezeket minél gyorsabban, közös megegyezéssel, megoldani.

- Kíváncsi vagyok, hogy ez a következő választási ciklusban is ilyen eredményes legyen.

Hámori István Péter

PANNÓNIA HÍREK

A CIG Partnerség ajánlata

a Pannónia Nyugdíjpénztár tagjai számára

A CIG Partnerség tagjai folyamatosan azon dolgoznak, hogy optimális megoldást, biztonságot és gyarapodást kínáljanak az ügyfelek számára. Üdvözljük Önt a CIG Partnerség tagjainak ügyfelei között! Ha tovább olvas, megismerheti egyedi kedvezményeinket, amelyeket kizárólag a Pannónia Nyugdíjpénztár tagjainak kínálunk!

A CIG Partnerség tagjaként a CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt., a CIG Pannónia Első Magyar Általános Biztosító Zrt., valamint a Pannónia Nyugdíjpénztár szolgáltatásainak széles körével áll ügyfelei rendelkezésére. A CIG Partnerség stratégiai partnereként a Gránit Bank Zrt. pedig banki szolgáltatásokkal szélesíti a kínált kedvezményes termékpalettát.

CIG Pannónia Életbiztosító által nyújtott kedvezmények

Egyik legfontosabb hitvallásunk, hogy ügyfeleink különböző élethelyzetéből fakadó igényeire adjunk biztonságos megoldásokat termékeink és szolgáltatásaink révén, legyen szó akár a család biztonságáról, felkészüléssel a váratlan eseményekre vagy akár a nyugdíjas évek nyugalmának megteremtéséről.

A Pannónia Nyugdíjpénztár tagja számára a CIG Pannónia Életbiztosító Kiemelt Privát Bónusz nyújt a Pannónia Pro Befektetési Életbiztosítások mellé.

A Pannónia Pro befektetési és nyugdíjcélt életbiztosítások egyszerre nyújtanak biztosítási védelmet és kiváló befektetési lehetőséget.

Hogyan működik egy befektetési vagy nyugdíjcélt életbiztosítás?

A befektetési egységhez kötött (ügynévezett unit-linked) életbiztosítások lényege, hogy a biztosításra befizetett díjak befektetésre kerülő része a biztosító által kínált eszközalapokba kerül elhelyezésre. Mivel az általunk kínált befektetési egységhez kötött életbiztosítások többségénél Önnek lehetősége van akár kockázatosabb eszközalapokat is választani, az elért hozamok mértéke lényegesen magasabb, de alacsonyabb is lehet,

mint egy olyan hagyományos biztosítási formánál, ahol a befektetési döntéseket a biztosító hozza, a törvény által szűkre szabott mozgástérrel. A befektetési döntés unit-linked életbiztosítások esetében tehát az Ön kezében van, ám ebből kifolyólag az eszközalapok árfolyam-ingadozása miatti kockázatot is Ön viseli.

A unit-linked életbiztosítások a befektetési szolgáltatáson felül biztosítási védelmet is magukban foglalnak, ráadásul ez a biztosítási védelem növelhető, valamint a fedezetek köre is kiterjeszthető kiegészítő biztosításokon keresztül.

Kiemelt Privát Bónusz ajánlatunk Önnek:

Már szerződése megkötésekor előjegyzünk egy bónuszt, ami az Ön esetében a kezdeti éves díjának 80%-a, melyet a biztosító minden évben további 10%-kal növel. Az előjegyzett bónuszokból a szerződés bizonyos éveiben jóváírásra kerülnek bónuszok, amelyek szerződése értékét gyarapítják.

Kedvezményünkkel összesen akár a kezdeti éves díjának 280%-ára jogosult bónuszjóváírás formájában.

A kedvezményes hűségbónusz igénybevétele:

Amennyiben Ön is szeretne élni a kedvező lehetőséggel, kérjük, adja meg elérhetőségeit és válassza ki a „Pannónia Nyugdíjpénztár tag vagyok” menüpontot, tanácsadónk hamarosan felveszi Önnel a kapcsolatot!

Kedvezményes banki szolgáltatásokat kínál Önnek a Gránit Bank!

A Gránit Bank stratégiájának kulcs-eleme, hogy az ügyfelek számára érthető, ugyanakkor magas színvonalú és értékálló pénzügyi szolgáltatásokat nyújtson testreszabott megoldásokkal. A Bank a hazai piacon egyedülként feltételek nélkül kínál ingyenes banki alapszolgáltatásokat lakossági ügyfelei számára.

Élvezze a Pannónia Nyugdíjpénztár tagoknak járó további előnyöket és takarítson meg akár több ezer forintot havonta a bankköltségein!

KÖNNYŰIPARI TAGOZAT

Egy titkár Szekszárdról

Horváth Lászlóné a szekszárdi Samsonite Hungária Kft szakszervezeti titkára. A cég 1991. január 1-től viseli ezt a nevet, ezt megelőzően a Palota Bördíszmü Gyár budapesti gyárának a leányvállalata volt. 1970. december 4-től dolgozik a gyárban. Gyerekként került oda és négy év szakmai gyakorlat után végezte el a szakmunkásképző iskolát, s lett bördíszműves szakmunkás. Férjhez ment, a GYES alatt leérettségizett. 1980-ban került vissza a gyárba, ahol raktárvezető-helyettesként dolgozott, mivel a két műszakot a gyerek miatt már nem tudta vállalni.

- Hogyan kezdődött a szakszervezeti pályafutásod? – kérdezem Horváth Lászlónét.

- Nem rögtön a szakszervezettel kezdtem a mozgalmat. A KISZ titkárunk születési szabadságra ment, s engem választottak a helyére. Aztán 1984-ben tanműhelyvezető lettem. 1985-ben pedig nyugdíjba ment az elődöm, s a választáson nekem szavaztak bizalmat. Így lettem szakszervezeti titkár. Az elején nagyon nehéz volt. Mindig szerettem az emberek problémáival foglalkozni, azt gondolom, hogy megvolt bennem a nyitottság mások bajainak orvoslására, de hiányzott a tapasztalat. Az ehhez a munkához szükséges gyakorlat híján, sok akadállyal kellett szembenéznem, s nyilván a döntéseim sem voltak minden esetben a legmegfelelőbbek, de a hibáim kijavítása, a korrekciók elvégzése nagyon sokat segített abban, hogy kellő rutinra és tudásra tegyek szert. Nem beszélve arról, hogy a különböző képzések, továbbképzések, szakszervezeti iskolák és tanfolyamok is megalapozták a későbbi tevékenységemet. Mindez persze nem lett volna elég, ha eleve nincs meg bennem az a szociális érzékenység, ami az érdekvédelemben nélkülözhetetlen.

- Itt kezdted el dolgozni.

- Az valóban nagy előny volt, hogy itt a gyárban nőttem fel, mindenki ismert. Közöttük dolgoztam – én már nem voltam függetlenített, mint az elődöm -, bárki, bármikor odajöhetett hozzám a problémájával. Meg is tették. De elmondták azt is, ha valamivel nem értettek egyet, ha én nem voltam valamilyen elég határozott, következetes. Tanműhelyvezetőként a fiatalokkal is jó volt a kapcsolat. Ennek nagy hasznát vettem a tagszervezésben is, a tanulók természetesnek vették, hogy belépjenek a szakszervezetbe.

- Tulajdonképpen milyen profillal működött a gyár?

- Már a rendszerváltás előtt is dolgoztunk bérmunkába és döntő többségében diplomatatársakat gyártottunk, exportra. Később folyamatosan álltunk át bördöndök gyártására, amit elsősorban Németországba és Angliába adtunk el. A Samsonite – egy belga cégéről van szó - 1987-ben jött Magyarországra, s a szekszárdi gyárt tartotta arra alkalmasnak, hogy bérmunkát végeztessen. 1990. január elsejétől százszázalékos tulajdonjogot szerzett a cég felett. Minden kedvező körülményeket teremtett, hiszen a bérek, szinte azonnal megduplázódtak. A megyében ma is a viszonylag jó béreket fizető cégekhez tartozunk. El kell mondanom, hogy a rendszerváltást követően a tulajdonos rendkívül szigorú követelményrendszert honosított meg, a jó fizetéseket nem kaptuk könnyen. Viszont nagyon gyorsan igazodtunk ehhez, felvettük a fordulatszámot. Felismertük, hogy egy közös célért küzdünk: elégedett munkavállalókat és elégedett munkáltatót akarunk látni. Ez a filozófia érvényesül az érdekegyeztetésben is. Egészséges kompromisszumra törekszünk. A kölcsönös belátás nagyon fontos. Ma eléggé

nehéz itt tartani egy multi céget. Miért kockáztatnánk irreális szakszervezeti követelésekkel a dolgozóink egzisztenciáját, a megélhetést biztosító munkahelyeket?

- A külső körülmények, az ország gazdasági helyzete nem került el beneteket sem.

- Természetesen nem. Két nagy leépítési hullám érte a céget. Az első rögtön a rendszerváltás után, a második 2007-ben volt. Ez utóbbi száz fölöttire volt tervezve, de kilencven körül megállt, mert közben voltak önkéntes kilépők is. Jól kezeltük a problémát. Közbevetem, hogy az üzemi tanács választásokon csak szakszervezeti jelöltek voltak, így a mi tagjaink alkották a tanácsot, a szakszervezet titkára az ü.t. elnöke is egyúttal. Nem volt kérdéses az együttműködés minősége. Folytatva a leépítés gondozását, jogászt fogadtunk, hogy

minden a jogszabályoknak megfelelő legyen. Lényegesen jobb kondíciókat tudunk elérni, mint, ami a törvényben előírt.

- Mondanál erre példát?

- Igen. Például elismertettük az itt dolgozó szakmunkástanulók tanulóidejét szolgálati időnek, így lényegesen magasabb végkielégítés sikerült elérnünk számukra. Azóta – mivel a helyzet kedvezőbbre fordult -, már vettünk vissza azok közül, akiket annak idején el kellett bocsátani.

- Ez arra enged következtetni, hogy a cég jól prosperál.

- A Samsonite mindig igyekezett rugalmasan alkalmazkodni a piaci igényekhez. Ennek érdekében kereste az új technológiákat, az új technikai megoldásokat, s az új piacképes terméket. Ezért tértünk át a modern, keményhéjas bördöndök készítésére is. A bördíszműves szakma alkalmazására persze nincs sok lehetőség, hiszen itt alapvetően összeszerelésről van szó. Viszont van munkánk, s ez mindenképpen prioritást élvez. A szakszervezet ebben az igen fontos munkavállalói kérdésben jól együttműködött a munkáltatóval. A 2008-as válságot is úgy éltük túl, hogy megegyeztünk a csökkentett munkaidőben, hiszen a válság arra a kérdésre, hogy vagy ez, vagy a munkahely elvesztése, egyértelmű volt. Négynapos munkahéttel dolgoztunk egy hónapig. Akkoriban volt több lehetőség pályázni technológiára, munkahelyteremtésre, amit meg is tett a tulajdonos, s szerencsésen átvészel-tük a nehéz időszakot. Azóta is rendszeresen pályázunk,

- Milyen a szervezetségeitek?

- Háromszázhatvan alkalmazottja van az üzemnek, ebből kétszázhusz a szakszervezeti tagok száma. A szakszervezeti tevékenységünk igen fontos része a munkavállalók egészségvédelme. Volt – munkaidőben – véradás, rendszeresen tartunk rákszűrést, csonttritkulás vizsgálatot, s mivel egyre több a férfi dolgozónk, (Százötven körüli a számuk) prosztata-szűrést is végeztetünk részükre.

- A bördöndön kívül mással nem is foglalkoztok?

- Nem. Ma már csak ezt az egy terméket gyártjuk. 2009-ben kezdtük el, s akkor négyszázötven darabra volt megrendelésünk. Tavaly szeptemberben pedig elkészült az egy milliomodik bördönd. Naponta közel háromezer darab jön le a szalagokról. Külföldre szállítjuk, s folyamatosan van rá igény, igaz, hogy ezt a fajta bördöndöt mi gyártjuk egyedül a világon. A dolgozóink egy évben kétszer – Húsvétkor és Karácsonykor – kedvezményesen vásárolhatnak a katalógusból. A hazai piacra úgy kerül, hogy kiszállítjuk külföldre, s onnan a megrendelő vizsgálhoz annyit, amennyire igény van. Általában a nagyobb áruházláncokon keresztül.

- A helyi munkavállalói érdekvé-nyesítés garanciája a jól megkötött kollektív megállapodás. A tettek jó?

- Hiszem, hogy igen. Évente, amikor a bérmegállapodást megkötjük, s az mellékletként szerepel, elvégezzük a kisebb módosításokat a kollektív szerződésen. Például ha a munkaidő, a túlmunka, a munkaruha, vagy egyéb változás szükségessé teszi.

- Kemény bértárgyalásokat éltek meg?

- Tulajdonképpen nincsen bértárgyalás. A munkáltató minden év elején tájékoztatja a szakszervezetet, hogy mennyit tud emelni, mit engednek meg a gazdasági eredmények. Azt mindig megkapjuk. Van 13. havi bér is, amit két részletben utalnak át a dolgozóknak.

- Hogyan fogadták a tagjaitok a Bányá- Energia, és Ipari Dolgozók Szakszervezetével végrehajtott fúziót?

- Azt többen megfogalmazták, hogy miért éppen a bányászokkal fuzionálunk. Én azzal érveltem, hogy a BDSZ tradicionálisan erős szakszervezet, hatékony érdekvédelemmel, szakértői háttérrel rendelkezik, s ez hasznos lesz nekünk is, hiszen a bőripar mozgástere beszűkült, ezzel a létszámmal, nem tudunk kellő erőt felmutatni, s a dolgozók érdekeit nem tudjuk megfelelően képviselni. Az érvek között szerepelt az is, hogy több lehetőségünk lesz az üdülésre, hiszen a beolvadó szakszervezetek több üdülőt is hoztak magukkal, ami így közös vagyonná vált, s mindenki használhatja az általuk kínált lehetőséget. Ezeket az indokokat a tagjaink tudomásul vették, s elfogadták.

- Végezetül ne hallgassuk el - hiszen ez hosszú érdekvégyesítő munkád elismerése -, hogy 2001-ben MSZOS Erdemérem kitüntetésben részesültél.

- Igen. Bár az ember sosem azért dolgozik, hogy kitüntetést kapjon, de ha megkapja rendkívül jóleső érzés és büszkeség tölti el. És sem vagyok ezzel másképp.

H. I. P.

Könnnyűipari találkozások

Mindannyian utazunk, belföldre, vagy külföldre, rövidebb, hosszabb időre, kis csomaggal, vagy naggyal, a legjobb pakolni egy bőröndbe. Kisebbe, vagy nagyobbba, attól függően mennyi holmit viszünk magunkkal. Régebben még az üres bőröndnek is jelentős súlya volt, hát még, ha megpakoltuk. Ma már olyan anyagból és technológiával készülnek a kofferek, hogy önsúlyuk csak pár kilót nyom.

De hogyan is készülnek ezek a gurulós csodák?

Úgy-e sokan nem tudják?

Pedig nagyon érdekes látvány, ahogy préselik a két összeálló külső „burkolatot”, majd rászerek a zsanérokat, a kerekeket, a fix és a kihúzható fogantyúkat, a zárat és mindent, ami kell. Végül belevarrják a bélést, a zipzárt és már kész is a Samsonite legújabb csodája. Könnnyűiparnak hívják, de bizony nem könnyű munka ez! A dolgozók-többsége nő- nyolc órán keresztül állnak, a nagyobb méretű koffereket a vállukra veszik az asszonyok és úgy varrják. A présgépek éjjel nappal, folyamatos műszakban –hét végén is-működnek. Ez is megterhelő a szervezetre, még a férfiaknak is, ugyanis ezeken a nagy gépeken csak férfiak dolgoznak.

Nagy érdeklődéssel nézte végig a termelési folyamatot szakszervezetünk elnöke Rabi Ferenc is, aki Cseh Zsuzsanna Bőripari tagozatvezetővel együtt 2012. január 17.-én ellátogatott a szekszárdi Samsonite Hungária Bördönd Kft-be. A gyárlátogatás során Rabi kolléga már sok tisztségviselő üdvözölt „régit” ismerősként, hiszen a Samsonite aktív részese a BDSZ tevékenységének és az országos megmozdulásokon is igen aktívak. A láto-

gatás során megbeszélést folytattunk a szakszervezeti együttműködésről Pinczel József igazgató úrral és Bucsányi Endre ÚT elnökkel is.

Egy hét múlva Martfűn és Mezőtúron folytatódott a gyárlátogatások sora. A cipőgyártás talán nem annyira ismeretlen egy átlagembernek sem, hiszen mindenki látott már kaptafát és varrógépet is. Azért ez a nap is érdekes és tanulságos volt. Martfűn a Lorenz Shoe Kft-valamikor elődje a Salamander cipőgyár- modern gépekkel felszerelt tiszta, világos, gyönyörű, modern, drága cipőket gyártanak, Mezőtúr- régebben mindkettő a nagy TISZA Cipőgyár része volt- szintén tiszta, rendezett, de 25-30 éves gépeken dolgoznak az emberek, sokszor kemény kérgű munkavédelmi cipőket máskor papucsokat gyártanak.

A különbséget a laikus olvasó is el tudja képzelni.

A cipőgyártás modern, vagy régi gépen is nehéz fizikai munka, szorosak a normák, magasak a minőségi követelmények, kevés a bér. A legtöbben minimálbért keresnek, a Samsonite-ban kicsivel többet.

Rabi Ferenc mindkét Kft-nél találkozott a gazdasági vezetővel és a szakszervezeti tisztségviselőkkel, akikkel a kollektív szerződés egyes vitás kérdéseit és a szakszervezeti munka feladatait tárgyalta meg.

Mindhárom gyárban jó visszhangja volt a látogatásnak, jónak tartja a tagság, hogy a szakszervezet elnöke személyesen tájékozik a bőripari üzemek gazdasági és szakszervezeti munkájáról, az embereket közvetlenül érintő gondokról.

- cseh -

Gondolatok a Nőnapról

Bár a Nemzetközi Nőnap (március 8) már elmúlt, az alábbi gondolatok – úgy véljük – nem csupán időtállóak, de napjaink fontos kérdéseit hordozzák.

„Nők teszik ki a világ népességének felét, ők dolgozzák le az összmunkaidő közel kétharmadát, de a világ bevételeinek alig egytizedéből részesülnek, és a világ javainak csak kevesebb, mint egyszázada felett rendelkeznek.”
(ENSZ jelentés)

Tudtad, hogy a nőnap a mai virágos, kedveskedős megemlékezéssel szemben munkásmozgalmi eredetű, - a női egyenjóság kiharcolásához köthető?

Megállt az idő?

Tudtad, hogy 1857. március 8-án gyévenezer textilipari munkásnő tüntetett New York utcáin jobb munkakörülményeket és magasabb fizetéseket követelve?

Megállt az idő?

Tudtad, hogy 1910-ben a Koppenhágában ülésező Szocialista Internacionálé alapította meg a nemzetközi nőnapot tiszteletadás-ként a nők jogaiért küzdő mozgalmak előtt? 1977-től a nemzetközi nőnapot az ENSZ is a világnapok között tartja számon. Megállt az idő?

Hó, hó és még több hó!

Amikor az idén elkezdett esni a hó és csak esett, esett, eszembe jutott 1987 januárja. Bakonybélben a SZOT üdülőben üdültünk, egy hétre terveztük, de a hatalmas mennyiségű hó miatt nem tudtunk hazajönni a következő turnus nem tudott oda jönni, így mi vígan ott tudtunk maradni. Nem kellett félnem attól, hogy elbocsátanak emiatt a munkahelyemről.

Értésítettem őket a helyzetről, tudták, hogy amint lehet, jövők- egy hét múlva tudtam csak dolgozni. A hat nap szabadságot megosztottuk, hiszen nem én voltam a hibás.

Ma van ilyen munkahely?

Az üdülőben hideg vacsorát készítettek az asszonyok, akik a faluban laktak és időben haza akartak érní, mi üdülővendégek -bár meleg vacsorát fizettünk és sze-

rettünk volna enni- egy szó nélkül elfogadtuk a hideg ételt, sőt egy kis csoport vállalta a felszolgálatát is.

Ma szó nélkül elfogadná ezt a kedves fizetővendég?

Az üdülőben jó meleg volt, néztük a tévén a nagyvárosokban uralkodó állapotokat. Sorban álltak az emberek kenyérért és mindenki több kilót vett - remélem nem sok került a szemébe. Akkor még másképp bántunk a kenyérrel, mint mostanában- igaz, talán jobb kenyér volt az.

Ma kell sok hó ahhoz, hogy kukába kerüljön a kenyér?

Egy napig nem volt áram, így nem volt TV. Volt az üdülő vendégei között egy idősebb bácsi, aki jobbnál jobb játékokkal és varázslásokkal szórakoztatta a többieket. A fiatalabbak jártak a boltba, a postára.

Rengeteget szánkóztunk, sieltünk, hógolyóztunk.

Ma kibírnánk egy napot TV nélkül?

Amiért eszembe jutott ez az üdülés, nemcsak a hasonló mennyiségű hó volt, hanem az, hogy felhívták a figyelmet arra, hogy utcán fekvő embert ne hagyjon senki magára.

Erre miért kell külön felhívni a figyelmet?

Miért kell külön figyelmeztetni mindenkit arra, hogy figyeljen az idős szomszédjára?

Miért van az, hogy emberek a saját otthonukban megfagynak?

Huszonöt év alatt hova jutottunk?

Ezek miatt jutott eszembe a '87-es ütlés!

- cseh -

„Bányász Hagyományörzők és Alkotók” sorozat Tatabányán

A Kertvárosi Bányász Művelődési Otthon az egykor „élt és virágzott” Tatabányai Szénbányák Vállalat egyetlen és ma is - igaz már önkormányzati fenntartással- működő közművelődési intézménye. Múltjának megfelelően egyik alapvető feladata, hogy a bányász kultúra és hagyományápolás városi bázisa legyen manapság és a jövőben egyaránt.

Mára nagykorúságát érte el az a nemzedék, amely a bányát csak hírből ismeri vagy éppen az évente egyszer megrendezésre kerülő „Bányásznapi” keretében hall valamit róla. A „Bányász Hagyományörzők és Alkotók” rendezvénysorozat éppen ennek orvoslására jött létre: életben tartani és megismertetni a bányász kultúrát az iparághoz kötődő helyi alkotók és művészeti közösségek bevonásával.

A hazai bányász hagyományok szempontjából is fontos programsorozat október 15-én vette kezdetét a már nyugdíjas főaknász Sipos Imre fafaragó munkáiból összeállított kiállítás megnyitójával valamint bányász hagyományörző csoportok műsorával. Fellépett az egykoron bányászatban dolgozó mérnökök, technikusok, aknászok alkotta Rozmaringos Bányász Egylet, A nagy múlttal rendelkező Bányász Vegyeskar utódjaként létrejött Bárdos Lajos Vegyeskar valamint az „Aranypáva-díjas” Tatabányai Bányász Dalkör. A programsorozatot Dr. Csizsár István a Bányász hagyományokért

Alapítvány vezetője nyitotta meg, kiemelten hangsúlyozva a bányászat hagyományait és alkotói táptalaját gondozó közművelődési intézmények fontosságára.

Az NKA támogatását is élvező programsorozat november 29-én a Bányász Képzőművész Kör kiállításának megnyitójával, majd január 13-án az egykori Tatabányai Bányász Színpad nyomdokain alakult és törekvéseit megőrző Orfeusz Társulat színházi produkciójával folytatódott.

Ugyancsak e projekt jegyében tekinthették meg az érdeklődők a „Bányázmegmozdulások Magyar-

országon a feudalizmus és a korai kapitalizmus” idején c. rézkarkiallítást valamint az Országos Magyar Bányász és Kohász Egyesület Tatabányai Szervezete tulajdonát képező „A történelmi Magyarország bányásztelepüléseinek címerai” gyűjtemény darabjait. A bányász hagyományok ápolása azonban ezzel nem ért véget. Következő állomásaként április 21-én immár ötödik alkalommal kerül megrendezésre az intézményben a Bányászklubok és Hagyományörző Dalkörök V. Tatabányai Találkozója.

Jakab Erzsébet – Pákai Ernő

Móri pillanatképek

A Mór-Pusztavám Bányász Nyugdíjas Szakszervezet, melynek négyszáz tagja van, a város legnagyobb szervezete. A szervezet vezetősége nagy aktivitással dolgozik – Grell Károly titkár vezetésével - a tagság legnagyobb megelégedésére. Néhány eseményt - a sok közül - a tisztelt olvasó tudomására kell hoznom.

A múlt évi Bányásznapi emlékművet avattunk a móri Millenáris parkban, a móri szénbányászat megkezdésének 90. évfordulóján. Az emlékmű elkészítésében nagy segítséget kaptunk a helyi önkormányzattól és országgyűlési képviselőinktől. Az emlékmű létrehozásában kiemelkedő szerepe volt Lisztmayer Jánosnak az oroszlanói szénbányák szakszervezeti elnökének és szerveztünk több tagjának, köszönet fáradtság munkájukért.

A decemberi Borbála napján este ünnepélyes gyertyagyújtás volt, utána Bányászi mise, emlékeztünk bányász elődeinkre. A megemlékezés a Bányászhimnusz elnevelésével ért véget.

A 2012 év első nagyobb eseménye - január 14-én - a már hagyományosnak mondható sváb szokásokra emlékeztető

disznóölés és disznótör megrendezése volt. Az eseményen százkilencven vendég vett részt, akiknek ellátása Kaiser Zoltán szakácsunknak és szorgalmas segítőinek nem kis feladat volt. A toros menü: húsleves, toros káposzta, sült májas-véres hurka, kolbász és pecsenye volt. Jó kapcsolatnak mondható, hogy a pusztavámi önkormányzat térítésmentesen adta a kultúrházat és egyéb helyi-

segeit az esemény megrendezésére. Vendégeink voltak az oroszlanói, vértessomló, várgesztesi és környebányai társszervek küldöttei.

Valamennyi vendégünk kifogástalanul érezte magát, akinek kedve volt még táncolhatott is Wittner Antal vidám, pezsdítő zenéjére. Ami nem maradhat ki ezen írásból: köszönet azoknak, akik sokat dolgoztak azért, hogy valamennyi vendég jól érezze magát. Nevüket szándékosan nem írom le, mert kevés a hely, vagy netán valakit kifelejttek. Mi tudjuk kik ők, még egyszer köszönet.

Kiemelkedő rendezvényünk volt a február 18-án megtartott, hagyományos nyugdíjas bányász bál, ami több mint negyedszázados múltra tekint vissza. Ezen a rendezvényen csaknem 250 nyugdíjasunk vett részt. Itt találkoztak az idősebb és fiatalabb nyugdíjasok és fehér asztal mellett beszélgetünk elmúlt dolgainkról, a jelenről és a várható jövőről.

Ruff László nyugdíjas bányamester. Fotó: Ferencz Imre

Nem csak könyvbemutató

Zsúfolásig megtelt volt tanítványaival – e sorok írója is közülük tartozik -, oktató társaival és tisztelőivel a Miskolci Egyetem A/1 épület I. emeleti 101-es előadóterem. A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar és a Magyar Olajipari Múzeum „Dr. Laklia Tibor: Hét rövid évtized, Dr. Szilas A. Pál élete és munkássága” című könyv bemutatóját és a Dr. Szilas A. Pál előadóterem névadó ünnepségét tartották, melyen megjelent a professzor két leánya, Erzsébet és Katalin, sajnos a harmadik leány (Anikó) korábban elhunyt. Kitűnő gondolat volt, hogy ezen eseményekre a professzor születésének 90-ik, halálának 20-ik évfordulója alkalmából került sor.

Dr. Tihanyi László, dékán, meleg szavakkal emlékezett meg a nemzetközi elismertségű professzoráról, mint mérnökről, mint tudósról, mint kiváló oktatóról, mint emberről.

Kiemelések a teremavatási beszédéből:

„Ez a terem nem egy a sok egyetemi tanterem között. Sajátos atmoszférája van. Több mint négy évtized óta ebben a teremben tettek államvizsgát az olaj- és gázmérnök hallgatók, különböző szakmai rendezvények, doktori védéseknek és habilitációs előadásoknak adott otthont és átadása óta is itt folynak a szaktárgyi előadások az olaj- és gázmérnök hallgatók részére. Ezt az előadótermet Szilas professzor álmodta meg és ipari kapcsolatai révén anyagi támogatást szerzett kialakításához. Itt kerültek elhelyezésre Horváth Róbert grafikai a magyar olajipar emblemikus személyeiről. Nagy öröm volt számunkra, hogy dr. Patkó Gyula rektor úr engedélyezte, hogy ezt a termet Szilas teremnek nevezzük el.”

Kiemelések a könyvbemutató kapcsán mondott beszédéből:

„A könyv olvasásakor az volt az érzésem, hogy ha azt egy történész írta volna, sokkal szárazabb lett volna az életút és az életpálya bemutatása... A szerző tudatosan törekedett arra, hogy ne csak az eseményeket, hanem a maitól lényegesen különböző politikai - gazdasági korszakokat is érzékeltesse. Az olajmérnöki képzési program mellett – az 1960-as évek közepén – kezdeményezésére megindult a gázipari képzés. Dékánként sokat tett a diákhagyományok ápolásának engedélyezéséért és

megalapította a Tanulmányi Emlékérem jutalmát a Mária Terézia által adományozott jutalomdíj mintájára. Jó szívvel ajánlom a kötetet minden olvasónak, a fiatalabbak az életpályára vonatkozó információkon túl képet kaphatnak a magyar olajipar és a magyar társadalom egy sokatmondó metszetéről. Az idősebb olvasók pedig választ kaphatnak számos olyan kérdésre, amelyre hosszú ideig nem volt válasz.”

Majd Tóth János múzeumigazgató fejezte ki köszönetét a könyv szerzőjének, a támogatóknak.

Ezt követően dr. Laklia Tibor, aki 1944-ben Pusztaszentlászlón kezdte munkáját, ahol akkor már dr. Szilas A. Pál dolgozott. Később Nagykanizsán, Lovásziban is közeli munkatársa volt, majd 1967-től Dr. Szilas A. Pál meghívására tizennégy éven át oktatói főállása mellett az Egyetem Olajtermelési Tanszékén. A könyv megírása közben mind a Magyar Olajipari Múzeum -, mind a Miskolci Egyetem -, mind a Nyugat-magyarországi Egyetem könyvtári anyagait, több tízezer oldalas hagyatékot tanulmányozta és ezek alapján személyes tapasztalatait is felhasználva készült el a 224 oldalas könyv, amelyet az ünnepség résztvevői kézhez kaptak.

A könyv ajánlását Dr. Tihanyi László, a bevezetőt Tóth János írta.

A könyv tíz részben, ezen belül hatvanegy alfejezetben mutatja be a magyar és nemzetközi szénhidrogén iparág kiemelkedő mérnökének, a felsőoktatás jeles professzorának életútját, ezen kívül tizenkét függelék is található.

A könyv különleges értéke, hogy 27 színes fényképet, 7 térképet, 29 különböző igazolásokat, iratokat, 85 fekete – fehér térképet, fedlapokat, stb. tartalmaz, amely ily módon is igazolja a kiemelkedő életutat.

Szilas professzor két leánya nagyon kedves visszaemlékezésével zárult a hivatalos program, de a résztvevők a vendéglátók meghívására fehér asztal mellett elevenítették fel Dr. Szilas A. Pállal való kapcsolatukat.

A kitűnő nyomdatechnikával készült könyv – amely a Magyar Olajipari Múzeum közleményei 44. kötete - az Innova Print Kft dolgozóinak munkáját dicséri.

Dr. Horn János

Nyugdíjas évnyitó Ajkán

Bizalmi testületi ülést tartottak Ajkán, a Bányász Községi Házban, ahol az Elnökség javaslatai alapján megbeszéltek a 2012-es év alapszervezeti feladatait és a bizalmi csoportok tennivalóit. Az aktuális – év eleji – feladatok közül, idén, kiemelt feladatként a tagépítés, a taglétszám növelése és ezáltal az alapszervezet erősítése kapta a legnagyobb hangsúlyt. Mindenkinek tudnia

kell, ebben a válságos világban, hogy a szakszervezet ereje, országosan és helyileg is a tagságában van. Azt is elhatározták, hogy az idén is fontos feladatnak tekintik, lapjuk, a Bányamunkás előfizetését is, mert ebből lényeges információkat kapnak mindennapi munkájukhoz.

B. G.

Verset író bányászember

Osváth Imre így vall magáról:

„Huszonhét éve mentem nyugdíjba az Ajkai Szénmedence Jókai bányájától, ahol gyermekkoromtól negyvenhárom éven át dolgoztam. Voltam meddővágató, lovas gyerek, tanonc, majd később a lehetőség adta, hogy tanulhattam, munka mellett. Bánya-technikusi, azután bányagazdász felsőfokú végzettséget szereztem.

Nyolcvanhárom éves, nyugdíjammal elégedett, ember vagyok. Apám és fiam is a bányászatban töltötték életüket.

Amikor a bányákat kezdték felszámolni, és az ajkai bányákra is sor került, elhatároztam, hogy nem hagyom, feledésbe menni azokat az embereket, akikkel együtt éltem és dolgoztam.

A múzeumok megőrzik emléknek a

bánya objektumait, de az emberekről milyen emlékek maradnak fenn? Ők voltak azok, akik lélekkel, munkájukkal a gépeket üzemeltették és adtak energiát.

Hetvenéves koromba kezdtem verseket írni. Eddig közel nyolcszáz versem született, ezek közül harminc versem csak a bányászatnak állít emléket. Eddig három könyvem jelent meg, magánkiadásban. Nyugdíjamból spóroltam össze a kiadási költséget.

Szeretném, ha verseimen keresztül is sokan megismernék a bányásztársadalom életét, az egykori bányászok munkáját, jellemét, becsületét.”

Szeretettel adjuk közre egy 2000 januárjában írt versét.

(A Szerk.)

OSVÁTH IMRE

A bányaló

*Kevesen vagyunk, kik emlékeznek
a régmúlt időkre,
amikor a bányász munkája
az állatével forrt össze.*

*Kivénhedt vén sörös ló.
Kiszolgált egy telepépítést.
Csilléket vontatott, úgy
hordta az építési anyagot.*

*Lenke volt, a bányaló.
Még találkoztam vele,
diákként láttam, mint a kasban
béklyózva, engedték lefele.*

*Akkor nem gondoltam, hogy
egyszer társak leszünk.
Alig két évre rá,
dolgozva összeismerkedtünk.*

*Lent, csilléket vontatott.
Talpfák közt lépkedett.
Kötélpálya ismeretlen volt,
Lenke húzta a készletet.*

*Tudta, hogy a cúgba
akasztani, hány csillét szabad.
Az ütközéseket talán számolta,
ha több volt állva maradt.*

*Szomorkás volt a nézése,
lehajtott fejjel vigyázta a főtefát.
Fütytészóra indult, s járta
az alapközlén, megszokott útvonalát.*

*Élete a bányásztól
annyiban különbözött,
hogy napvilágot nem látott,
míg el nem költözött.*

*Nem sokáig voltunk együtt,
a ranglétrán előre léptem.
Elhagyva csendes társam,
bányainasnak mentem.*

Kérés az Olvasóhoz

Egy évvel ezelőtt is kéréssel fordultunk az egyetemes magyar bányászatban dolgozó aktív és nyugdíjas munkavállalókhoz kérve, hogy személyi jövedelemadójuk 1%-át szakszervezetünk alapítványai számára ajánlják fel.

E helyen is köszönetet mondunk mindazoknak, akik eddig is SZJA-juk 1%-ával támogatták Alapítványainkat.

Szeretnénk tájékoztatni arról, hogy a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetén belül két olyan alapítványunk működik, melyek részére az 1996. évi CXXVI. törvény alapján az 1%-os támogatás felajánlható.

Tisztelettel kérjük, hogy segítsen abban is, hogy közvetlen családtagjai, ismerősei is a BDSZ alapítványai részére ajánlják fel a befizetett személyi jövedelemadójuk 1%-át.

Szeretnénk biztosítani Ön/öke/t arról is, hogy a felajánlott összegek az alapítványokban megfogalmazott célokra kerülnek felhasználásra.

**Bányászokért Alapítvány
adószáma: 19662240-1-42**

A Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetéhez tartozó szakszervezeti tagok szociális, kulturális, jóléti, foglalkoztatási, egészségügyi, képzési-oktatási, üdültetési, segélyeztetési lehetőségeinek javítása, megfelelő szervezeti keretek és kiegészítő támogatási lehetőségek biztosítása a munkanélkülivé vált bányászok megsegítésére annak érdekében, hogy alkotó emberként találják meg helyüket a társadalomban.

**Az alapítvány céljainak
megvalósítása érdekében:**

- Munkanélkülivé vált vagy egyéb okból rászoruló szakszervezeti tagok részére pénzbeli segélyt folyósít.
- Minden olyan esetben, amikor a

közvetlen pénzbeli támogatás nem nyújt megfelelő segítséget (pl. egyedülálló ápolása vagy ellátása), természetben nyújtott szolgáltatásokkal segíti a rászorultakat.

- A közép- és felsőfokú bányászképzésben résztvevő tanulók, hallgatók javára ösztöndíjakat adományoz, ill. egyéb támogatásokat ad annak érdekében, hogy elméletileg jól megalapozott szaktudással képesek legyenek a szakma sokoldalú fejlesztésére a mindenkor műszaki, gazdasági körülményeknek megfelelően.

- Elősegíti, ill. lehetőségeihez mérten anyagilag támogatja a munkavégzésből, a munkahely sajátosságaiból adódó egészségügyi problémák, károsító hatások megelőzésére, időben történő megismerésére irányuló kutatásokat.

- Anyagi eszközökkel segíti a megbetegedett bányászok - különös tekintettel a foglalkozási megbetegedésekre és a balesetekre - hazai és külföldi gyógy- és szanatóriumi kezelését, gyógyászati segédeszközök, gyógyszerek, valamint a gyógyításhoz szükséges műszerek, felszerelések beszerzését.

- Szakirányú tudományos konferenciákat és rendezvényeket szervez, ill. támogat, szakemberek külföldi tanulmányutakon való részvételét segíti.

- Részben vagy egészben átvállalja az egyes szakszervezeti tagok, azok család-

1%

Mindkét Alapítványunk ez úton köszöni meg a 2010-es évben kapott SZJA 1%-ot. A beérkezett összegeket

Bányász Kultúra Alapítványra: 144.985.- Ft

Bányászokért Alapítványra: 2.368.- Ft
az Alapítványokban megfogalmazott célokra használtuk fel.

Hazai hegységek

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															

VÍZSZINTES: 1. **Hazánk legmagasabb hegysége.** – Makk ás évzsaka. – Kortárs színésznő (Marianna). 2. Szakképzett tisztviselő. – Korszak az idő folyamán. – Felénk. 3. Új hajtásai nőnek a növénynek. – Aki szelet ..., vihart arat. – Afrikai ország. 4. Minek jelképe az izom? – Pertuban van. – Csokoládé, ahogyan legtöbbször nevezik. 5. Férfiaknak szánt képes magazin. – Energiaital: ... bull. – Német nőnemű névelő. 6. Őszi lombszö-

nyeg az erdei utakon. – Mennyiséget csökkentő. 7. **Dunántúli hegység, ahol a szénbányászat gazdag múltja ma már csak emlék.** – Gyakori gáz. – A Tisza Petőfi által is megénekelt mellékfolyója. 8. A Szózatból: „Az nem lehet, hogy ész, ... / És oly szent akarat / Hiába sorvadozzanak”. – Ilyen tej is van a boltban. – Költői hitvallás: ... poetica. 9. Daruvárban van!!! – Milyen sportoló Hosszú Katinka? – Hazai dombvidék. 10. Hová szeretne jutni az életben a legtöbb ember? – Vállalkozás sikertelensége. 11. Egyforma betűk. – Beszédünk része. – Jeles építész volt, Székesfehérvár szülötte (Miklós). 12. Érdekesport. – Könyvbe, füzetbe jegyző. – Osztrák, spanyol és olasz autójel. 13. Autó és óra része is. – Szabadon választott gyakorlat. – Ilyen hal van a konzervdobozban. 14. Bólintás jelentése. – Valaminek a díszé. –

tagjai üdülési költségterítését, támogatja a saját tulajdonú bányászüdülők működését.

- Segélyben, képzési vagy átképzési támogatásban részesíti a felszámolásra és bezárásra kerülő bányavállalatoktól, bezárt aknaüzemekről elbocsátott szakszervezeti tagokat, továbbá támogatja ezen tagok áttelepülését, pályamódosítását és újrakezdését.

**Bányász Kultúráért Alapítvány
adószám: 19639439-1-42**

Megfelelő anyagi alapot biztosítani olyan közösségi célú és közérdekű tevékenységek és vállalkozások támogatására, amelyek elősegítik

- a bányász településeken működő művelődési intézmények, egyesületek, egyesületek működéséhez és a bennük folyó kulturális, művelődési, oktatási, képzési, művészeti nevelő és szórakoztató tevékenységhez szükséges feltételrendszer kialakulását és működését, a lakóterületi közművelődési tevékenység erősítését,

- a haladó bányász hagyományok - szakma-kultúra - ápolását, megőrzését,
- a dolgozók képzését, a munkanélkülivé váltak képzését, átképzését.

Kérjük, hogy legyen/legyenek támogatóink és a 2011. évi adóbevallással együtt a formanyomtatványt kitölteni, és az APEH-hez beküldeni szíveskedjék/szíveskedjenek. (akinek a munkáltatója készíti az adóbevallását, a nyilatkozatot a munkáltatónál kell leadnia).

Önöknek ez nem jelent többletkiadást, azonban ily módon segítségükkel hozzájárulhatnak alapítványaink célkitűzéseinek megvalósulásához.

Támogatását remélve és azt előre is megköszönve kívánok: Jó szerencsét!

Dr. Horn János

Bűnhődött. 15. Fiunk felesége. – Méterkilogramm, rövidítve. – Kávemárka: La ...

FÜGGŐLEGES: 1. Kitalált történet, főleg gyerekeknek. – Veszprém megyei ipari település: ...marton. – Félisziget a Fekete-tengerben. 2. Farsangi viselet. – Píru ikerszava. – Lutécium és germánium vegyjele. 3. Sokoldalú zenész, a Mini együttes frontembere (Ádám). – Labdát kapura rúgó vagy dobó. – Beleegyezés szava. 4. Méhek csapata. – Friss napilap jelzője. – **A hazai bauxitbányászat fontos színhelye.** 5. Számmal kifejezett tény. – Vasutasok Szakszervezete, röviden. – Őz himje. 6. Lengyel-német határfolyó. – Az embert körülvevő kisugárzás. – Titkos információszerző, felderítő. 7. **Dunántúli röghegység, főleg kőbányákkal.** – **Másik hegységünk, gazdag kőfejtőkkel.** 8. Melléfog, rosszul itél. – Termelőszövetkezet, röviden. – Had. 9. Bárdos András romantikus regénye: Love Story – Mit ... egy férfi? – Egyik szabadságharcunk vezetője (Ferenc) 10. Régi súlyegység. – Régi idők órása, rajzfilmen. – Egymás után elmond. 11. Román autómárka: Olt... - Kelmét készít. – Északi férfinév. Több norvég király neve. 12. **Dunántúli hegység, amellyel kapcsolatban időnként megjelennek hírek a szénbányászat újraindulásáról.** – Klasszikus költőnk (Endre). – Bakelit része!!!13. Horgászbot tartozéka. - Szomjunk oltója. – Nehezen, körülményesen alakuló. 14. Időmérő eszközök. - Hegyi kirándulás. – Lámpát kikapcsol. 15. A “kész” jelentésű angol ready szó, kiejtve. – Orsolya becézve. – Izmus híve. **Beküldendő az 1., 7., vízszintes és a 4., 7., valamint 12. sorban lévő vastag betűs meghatározások megfjtése.**

A rejtvénypályázat nyertesei

Májusi rejtvényünk helyes megfejtése a következő: Siófok, Pécs, Pápa, Tapolca, Tata, Dörög, Szeged, Komló, Ajka. A nyertesek: Éles Gáborné, 3700 Kazincbarcika, Május 1 út 14. 3/10.; Káldi Béláné, 8060 Mór, Kodály Zoltán u. 13.; Lakatos Melinda Tímea, 1117 Budapest, Váli u. 6. 4/4. A nyereményeket postán küldjük el.

BÁNYAMUNKÁS

**A BÁNYA-, ENERGIA-
ÉS IPARI DOLGOZÓK
SZAKSZERVEZETÉNEK LAPJA**

Főszerkesztő: Hámori István Péter • Szerkesztőség: 1068 Budapest VI. Városligeti fasor 46-48.

Telefon: 322-1226; 351-7758 • Fax/üzenetrögzítő: 351-7758 • E-mail: bdsz@banyasz.hu •

A bányamunkásban megjelent cikkek interneten is hozzáférhetők: www.banyasz.hu • Kiadja a

Nyomdort Kft. • Telefon/fax: 06 29 497-859 • **Felelős kiadó:** Rabi Ferenc • ISSN 0133-6630